

The University of Tehran Press

Nietzsche's "Will to Power": A Psychological Interpretation and its Ethical Implications

Mohammad Hossein Emami¹, Hussein Mesbahian², Ahmad Fazeli³

1. Corresponding Author, Ph.D, candidate of moral philosophy, Department of Moral Philosophy, Faculty of Theology, Qom University. Email: mh.emami@stu.qom.ac.ir; Mohammadhosseinemami2014@gmail.com

2. Assistant Professor of Philosophy Department, Literature and Humanities Faculty, University of Tehran. Email: mesbahian@gmail.com

3. Assistant Professor of Moral Department, Theology Faculty, Qom University. Email: ahmad.fazeli@hotmail.com

Article Info

Article Type:

Research Article

(127-161)

Article History:

Received:

17 September 2023

In Revised Form:

08 March 2024

Accepted:

17 April 2024

Published online:

10 November 2024

Abstract

Friedrich Nietzsche's concept of "will to power" stands as a cornerstone of his philosophy, yet its interpretation remains a contentious issue. Among the various proposed interpretations, the ontological, metaphorical, and psychological perspectives each offer distinct understandings of this complex concept. While definitively establishing the "correct" interpretation is challenging due to the complexities of Nietzsche's writing and expression, this essay argues that the psychological interpretation aligns more effectively with the core tenets of his thought. The essay begins by providing a concise overview of the metaphysical, metaphorical, and psychological interpretations of "will to power." Acknowledging the inherent uncertainty in interpreting Nietzsche's ideas, it argues that the psychological interpretation, emphasizing the "will to power" as an intrinsic human drive for self-overcoming and growth, resonates more strongly with the broader themes of Nietzsche's philosophy, particularly perspectivism. Furthermore, the essay delves into the ethical implications of the psychological interpretation. It addresses concerns that this interpretation might endorse oppression and autocracy as necessary outcomes of the "will to power." Through careful analysis, the essay demonstrates how the psychological interpretation, when understood accurately, does not inherently support such harmful practices. In contrast, it highlights how this interpretation, emphasizing self-mastery and individual responsibility, can potentially contribute to moral development and a pursuit of excellence. Finally, the essay emphasizes the importance of understanding the foundational concepts of his philosophy, such as perspectivism, for accurately interpreting his ideas. By prioritizing evidence-based analysis and nuanced understanding, we can navigate the complexities of Nietzsche's thought and appreciate its enduring relevance in contemporary discussions about ethics, individual responsibility, and the pursuit of a meaningful life.

Keywords:

will to power, psychological interpretation, perspectivism, self-overcoming, life-affirmation, ethical implications, superman.

Cite this article: Emami, M. H.; Mesbahian, H. & Fazeli, A. (2024). Nietzsche's "Will to Power": A Psychological Interpretation and its Ethical Implications. *FALSAFEH*, Vol. 22, Spring-Summer-2024, Serial No. 42 (127-161).

DOI: <https://doi.org/10.22059/jop.2024.365019.1006798>

Publisher: The University of Tehran Press.

Introduction

Friedrich Nietzsche's concept of "will to power" stands as a cornerstone of his philosophy, yet its interpretation remains a highly debated issue. Among various interpretations, the psychological interpretation holds significant potential for unlocking a deeper understanding of Nietzsche's philosophy and its complex ethical implications. This essay argues that the psychological interpretation, emphasizing "will to power" as an intrinsic human drive for self-overcoming and growth, aligns more effectively with Nietzsche's core concepts like perspectivism and his critique of traditional morality, compared to alternative interpretations like the metaphysical and metaphorical.

Synopsis

Understanding Nietzsche's "will to power" necessitates navigating a complex labyrinth of interpretations. The metaphysical interpretation, viewing it as a universal force governing the universe, often stems from misinterpretations of his work due to his aphoristic style and later health struggles. This interpretation contradicts Nietzsche's explicit rejection of essentialism and his view of "truth" as a product of the will itself. Similarly, the metaphorical interpretation reduces "will to power" to mere force or dominance, neglecting the nuances of his thought and potentially leading to harmful misinterpretations.

A crucial step towards grasping the true essence of "will to power" lies in its alignment with Nietzsche's concept of perspectivism. This concept emphasizes the subjective nature of knowledge and experience, rejecting the notion of absolute truths or objective realities. Each individual, shaped by their unique perspective and circumstances, interprets and interacts with the world differently. This aligns perfectly with the psychological interpretation, which understands "will to power" not as an external force but as an intrinsic human striving for self-overcoming, growth, and the affirmation of life in the face of challenges.

Through the lens of the psychological interpretation, Nietzsche's critique of traditional morality gains newfound clarity. He views traditional morality, particularly Judeo-Christian ethics, as rooted in resentment and weakness, promoting self-denial and suppression of natural instincts. The "will to power," in contrast, encourages individuals to embrace their inherent drive for self-assertion and overcome internal limitations. This pursuit of self-mastery fosters personal growth, creativity, and ultimately, a sense of responsibility and compassion towards oneself and others.

While the psychological interpretation emphasizes self-overcoming and growth, it's crucial to acknowledge the complexities of power dynamics within and between individuals. Nietzsche argues that individuals engage in constant struggles for power, both internally and externally. This can manifest in healthy ways, such as striving for personal excellence, or in harmful ways, such as seeking domination over others. The concept of the "superman" embodies the highest realization of the "will to power." The superman has transcended internal weaknesses and embraces a life-affirming philosophy characterized by self-mastery, creativity, and compassion. However, this ideal raises critical questions about potential interpretations and societal implications. Critics argue that the "superman" concept could justify elitism or even violence, highlighting the need for careful analysis and nuanced understanding.

Nietzsche's vision of a "superman" society, built upon individuals striving for self-mastery and compassion, challenges traditional ethical frameworks. This concept transcends the limitations of morality based on duty or obedience to external authorities. Instead, it emphasizes individual responsibility, self-creation, and the pursuit of excellence. However, this vision also raises questions about potential societal implications and the possibility of misinterpretations leading to harmful consequences. Further exploration of Nietzsche's "will to power" can benefit from engaging with diverse perspectives. Comparative studies with similar concepts in other philosophical and religious traditions, such as the "perfect man" in Islamic ethics, can offer valuable insights and enrich our understanding of this complex concept. Additionally, exploring the potential challenges and practical applications of Nietzsche's ethical vision in contemporary society can contribute to ongoing

discussions about morality, individual responsibility, and the pursuit of a meaningful life. Nietzsche's critique of traditional morality extends beyond mere rejection. He proposes a reinterpretation of morality based on individual responsibility and self-creation.

This challenges us to critically examine our existing ethical frameworks and consider alternative approaches that emphasize personal growth, creativity, and the affirmation of life. However, this reinterpretation also raises concerns about potential individualism and lack of social responsibility. Further exploration is needed to navigate these complexities and develop nuanced ethical frameworks that balance individual responsibility with social considerations. In the contemporary world, Nietzsche's "will to power" continues to spark debate and offer valuable insights. His emphasis on self-overcoming and the pursuit of excellence resonates with individuals seeking personal growth and fulfillment in various spheres of life, from entrepreneurship and leadership to artistic endeavors and personal development. Leaders can utilize the concept to inspire and motivate individuals to strive for continuous improvement and push beyond their perceived limitations. Additionally, the psychological interpretation of "will to power" can encourage individuals to embrace challenges, develop resilience, and cultivate a life-affirming attitude. Therefore, engaging with Nietzsche's thought necessitates a critical and nuanced approach. Recognizing the potential for misinterpretations and acknowledging the complexities of power dynamics are essential steps towards harnessing the positive aspects of "will to power" while mitigating potential risks.

Conclusion

By prioritizing the psychological interpretation of "will to power" and engaging critically with Nietzsche's primary works, we gain a deeper understanding of his complex philosophy and its ethical implications. Recognizing potential misinterpretations, critically examining criticisms, and exploring contemporary applications are crucial steps towards appreciating the enduring relevance of Nietzsche's thought in navigating the complexities of the human experience and the pursuit of a meaningful life. Engaging with criticism is crucial to avoid misinterpretations and navigate the complexities of his ideas. Faithful primary sources like "Thus Spoke Zarathustra," "Beyond Good and Evil," and "The Genealogy of Morality" offer valuable insights into Nietzsche's concept. Nietzsche's "will to power," when understood through the lens of the psychological interpretation, offers valuable insights for contemporary discussions in various fields, including personal development, leadership, and ethics. However, it is crucial to rethink traditional morality and navigate potential issues like individualism to ensure responsible application of his ideas. By critically engaging with Nietzsche's thought and fostering further research, we can harness the potential of "will to power" for individual growth, societal progress, and a deeper understanding of the human condition.

فلسفه

شاپای الکترونیکی: ۲۷۱۶X-۹۷۴

<https://jop.ut.ac.ir>

دانشگاه تهران

تفسیر روان‌شناختی اراده معطوف به قدرت در فلسفه نیچه: بررسی مبانی، پیامدها و نتایج آن برای اخلاق

محمدحسین امامی^۱✉، حسین مصباحیان^۲، سید احمد فاضلی^۳

۱. نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری فلسفه اخلاق، دانشگاه قم، رایانامه: Mahammadhosseinemami2014@gmail.com، mh.emami@stu.qom.ac.ir

۲. استادیار و عضو هیئت علمی گروه فلسفه دانشگاه تهران، استاد راهنما، رایانامه: mesbahian@gmail.com

۳. استادیار و عضو هیئت علمی گروه اخلاق دانشکده الهیات دانشگاه قم، رایانامه: ahmad.fazeli@hotmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

مفهوم «اراده معطوف به قدرت» در فلسفه نیچه جایگاهی محوری دارد، اما تفسیر آن همواره محل بحث و جدل بوده است. در میان تفاسیر گوناگون، تفسیر روان‌شناختی، استعاری و متافیزیکی هر یک دریچه‌ای متفاوت به سوی فهم این مفهوم پیچیده می‌گشایند. این مقاله با اذعان به عدم قطعیت کلی هرگونه تفسیری از ایده نیچه، بر آن است تا نشان دهد که در مجموع و به‌طور نسبی، تفسیر روان‌شناختی اراده معطوف به قدرت در مقایسه با سایر تفاسیر همخوانی بیشتری با فلسفه‌ورزی نیچه دارد. بر پایه این تفسیر، اراده معطوف به قدرت نه یک نیروی متافیزیکی و نه استعاره‌ای برای سلطه، بلکه گرایشی ذاتی در انسان برای خودشکوفایی، تأیید زندگی و غلبه بر محدودیت‌ها است. این تفسیر با ایده‌های نیچه در خصوص چشم‌انداز گرایی، نقد اخلاق سنتی و مفهوم ابر انسان همسو است. برخلاف تصور رایج، تفسیر روان‌شناختی اراده معطوف به قدرت نه تنها با جوهر اخلاق یعنی توجه به دیگری ناسازگار نیست بلکه از طریق تأکید بر مسئولیت فردی، تعالی‌جویی و خلق ارزش‌های نوین به تعمیق و تدقیق آن یاری می‌رساند. با وجود چالش‌هایی که در تفسیر ایده اراده معطوف به قدرت نیچه وجود دارد، تفسیر روان‌شناختی ایده مذکور دریچه‌ای متفاوت به سوی فهم دیدگاه‌های نیچه در خصوص اخلاق، انسان و معنای زندگی می‌گشاید. این تفسیر می‌تواند نشان دهد که فراخوان نیچه برای پرورش انسان‌هایی قوی، خلاق و مسئول که بر خویش‌تسلط داشته باشند، نسبتی با سلطه بر دیگران ندارد و از این‌رو، ضرورت ظلم و خودکامگی علیه دیگران برای تحقق این آموزه یا به‌مثابه نتیجه ضروری آن عمیقاً مسئله برانگیز است.

اراده معطوف به قدرت، تفسیر روان‌شناختی، چشم‌انداز گرایی، خودشکوفایی، تأیید زندگی، پیامدهای اخلاقی، ابر انسان

واژه‌های کلیدی:

استناد: امامی، محمدحسین؛ مصباحیان، حسین و فاضلی، سید احمد (۱۴۰۳). تفسیر روان‌شناختی اراده معطوف به قدرت در فلسفه نیچه: بررسی مبانی، پیامدها و نتایج آن برای اخلاق. فلسفه، سال ۲۲، شماره ۱، بهار و تابستان، پیاپی ۴۲ (۱۶۱-۱۲۷).

DOI: <https://doi.org/10.22059/jop.2024.365019.1006798>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

۱. مقدمه

آموزه اراده معطوف به قدرت نیچه نخستین بار در چنین گفت زرتشت طرح می‌شود. این کتاب که در چهار بخش بین سال‌های ۱۸۸۳ تا ۱۸۸۵ نوشته و برای اولین بار به صورت کامل در ۱۸۸۷ منتشر شد، یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین آثار نیچه است؛ اثری که بسیاری از مفاهیم کلیدی فلسفه نیچه در آن طرح شده است. آموزه اراده معطوف به قدرت در آثار بعدی نیچه نیز به عنوان یک مفهوم مرکزی و تکرارشونده ظاهر می‌شود، اما چنین گفت زرتشت نقطه عطفی در معرفی این مفهوم به شکل گسترده است. آموزه اراده معطوف به قدرت یا خواست قدرت در چنین گفت زرتشت به عنوان یکی از سه تعلیم اصلی زرتشت، هم‌طراز با بازگشت جاودان همان و ابر انسان بیان می‌گردد؛ هرچند نیچه در این اثر، به صراحت مقصود و غرض خویش از آن را مطرح نمی‌سازد. او در فصل نخست از این کتاب و در بخشی تحت عنوان «درباره هزار و یک هدف»، می‌گوید که چگونه زرتشت در میان اقوام بسیار به جستجو پرداخته و دریافته است که:

هیچ قومی بدون ارزش‌گذاری نمی‌تواند زیست کند؛ اما اگر در پی پاییدن خویش باشد نباید آن‌گونه ارزیابی کند که همسایه‌اش می‌کند. با چیزها که ملتی نیک می‌نامید و ملتی دیگر مایه سرافکنندگی و رسوایی می‌شمرد... بر فراز هر ملت لوحی از نیک‌ها آویخته است. هان! لوح چیرگی‌های اوست. هان! این بانگ اراده معطوف به قدرت اوست» (Nietzsche, 1394, 71).

همچنین در فصلی تحت عنوان «درباره چیرگی بر خود» به نحوی روشن‌تر بیان می‌دارد که:

من موجود زنده را پی گرفته‌ام. من هر راه بزرگ و کوچک را پیموده‌ام تا سرشتش را دریابم... باری، هر جا که زندگان را یافتم سخن از فرمان‌بری نیز در میان بود. زندگان همه فرمان‌براند. دوم اینکه: هر که از خویش فرمان نبرد بر او فرمان می‌رانند. چنین است سرشت زندگان. اما این است سوم چیزی که شنیدم: فرماندهی دشوارتر است از فرمان‌بری. نه تنها بدین سبب که فرمانده بار همه فرمان‌بران را به دوش می‌کشد و این بار چه بسا به آسانی او را خرد کند. [بل از آن‌رو که] در هر فرمان دادنی آزمونی دیدم و خطر کردنی. موجود زنده هر بار که فرمان می‌دهد، خود را با این کار به خطر می‌افکند. آری، حتی آن‌گاه که به خود فرمان می‌دهد. آن‌گاه نیز می‌باید تاوان فرمان‌دهی خود را بپردازد. او باید قاضی و تاوان‌خواه و قربانی قانون خویش باشد. (ibid, 128)

و سرانجام در ادامه همین پاره به مخاطب خویش توجه می‌دهد که:

۱. البته مفاهیمی مانند «احساس قدرت»، «شهوهِ قدرت» و یا خود «قدرت» در تبیین پدیده‌های روانی را در آثار پیشین نیچه می‌توان یافت؛ برای نمونه بنگرید به GS: 13; HH, I: 142; D:15, 18, 65, 262, 348, 356, 360, 535. همچنین در باب سیر تحول کاربرد مفهوم قدرت و تعابیر مشابه آن بنگرید به (Williams, 1996; 2001:1-50). اما بنا بر بررسی ویلیامز، خود تعبیر اراده معطوف به قدرت یا خواست قدرت، تنها در ۳۲ پاره از آثار منتشر شده نیچه و نیز در ۱۴۷ مدخل از ویراست آثار منتشره پس از مرگ او وجود دارد (Ibid, 1451).

آنجا که موجود زنده را دیدم، خواستِ قدرت دیدم و در خواستِ بنده جز خواستِ سروری [ارباب بودن] ندیدم. ناتوان‌تر از آن‌رو به خدمت توان‌تر کمر می‌بندد که اراده‌اش او را بر آن می‌دارد. اراده‌ای که خواهان سروری بر ناتوان‌تر از خویش است. این است آن لذتی که نمی‌خواهد از آن دست بردارد (ibid).

اما به‌غیر از اشاراتِ پراکندهٔ فوق، نیچه در *فراسوی نیک و بد* و نیز در *حکمتِ شادان* و *تبارشناسی* نیز از «ارادهٔ معطوف به قدرت» به‌عنوان و مفاهیم مختلفی حکم می‌کند و نهایتاً چنان‌که می‌دانیم همراه با ابهام و ایجاز سخن می‌گوید (Williams, 1996, 448). به همین سبب و به دلیل همین اشاراتِ نسبتاً اندک، سطحی و مبهم نیچه به ارادهٔ معطوف به قدرت در آثار منتشر شده است که بسیاری از تفسیرهای موجود دربارهٔ معنا و کارکردِ ارادهٔ معطوف به قدرت عمدتاً بر یادداشت‌های منتشر نشدهٔ وی مبتنی هستند...^۱ که راه را برای تفسیر متعدد و بعضاً متناقض هموار می‌سازند. این امر، درواقع، شاید حاکی از آن باشد که «نیچه در حال آزمودن موضوع‌های متفاوت و نتایج هر کدام بوده است تا این‌که در پی بیان یک موضع کاملاً مشخص و معین» (Nietzsche, 2001, xxv). هرچند با توجه به برخی از گزین‌گویی‌های نیچه در آثاری از جمله *فراسوی نیک و بد*، یا *چنین گفت زرتشت* به نظر می‌رسد آموزهٔ ارادهٔ معطوف به قدرت برای وی فرضیه‌ای هستی‌شناسانه و متافیزیکی بوده، یا دست‌کم منتهی به آن گردد، اما با توجه به تفاوت روش در گفتار و به‌کارگیری زبان تمثیل و استعاره‌های فراوان و دارای کنایه و رمزگونه، در ورود و تفسیر آموزه‌های نیچه، باید از شتاب‌زدگی در تفسیر و تحلیل سخنان و مهم‌تر از آن غایت اصلی کلام وی پرهیز نمود؛ «یک گزین‌گویی به‌درستی مَهر و قالب خورده را همان‌گاه خواندن «رمزخوانی» نمی‌باید کرد، بلکه معنا گشایی آن را می‌باید از سر گرفت؛ کاری که برای آن هنر معنا گشایی می‌باید.» (Nietzsche, 1390, 24) ثانیاً بخش اعظم سخنان نیچه در انتقاد از تفکر مرسوم متافیزیک معاصر وی است و لذا اگر «غایت‌مندی و نگرش نتیجه‌انگار» یکی از ارکان تفکر متافیزیکی است، نیچه در تقابل با این سنت، «چشم‌انداز گرایی» و سیال بودن «حقیقت» را تعلیم داده و اساساً نسبت به هر «جزماندیشی» در مورد طبیعت و جهان زیستهٔ بشر، هشدار می‌دهد. نهایتاً آنکه نیچه در عطفِ اراده به قدرت، بر این باور است که: «هرچند آسیب‌رساندن به دیگران لازمهٔ قدرت و غلبه است اما *انسان/آزاده* نباید ارادهٔ خویش را به این شکل به سمتِ قدرت و چیرگی [بر دیگران] هدایت کند.» (Nietzsche, 1967, 635) بر اساس نظرِ کلارک^۲ کاربردِ ارادهٔ معطوف به قدرت در سخنان نیچه هرچند تمامِ سویه‌های هستی

۱. این یادداشت‌ها اغلب به سال‌های ۱۸۸۳ تا ۱۸۸۸ تعلق دارند که کاوفمن در ترجمهٔ انگلیسی ارادهٔ معطوف به قدرت بیان نموده است (ر.ک. Williams, 2001).

2. Clark

شناختی، روان‌شناختی و استعاری را دربر می‌گیرد (برای مثال ر.ک: Nietzsche, 2006: II, 7, 349; 2008: 6; 1968: 13, 357; 1966: 12) اما مدعیاتی این‌چنین را بیش از آنکه مربوط به نگرش جوهرانگارانه و واقع‌گرایی نیچه تلقی نماییم، می‌باید مربوط به ارزش‌گذاری‌های متفاوت وی (و در ضمن چشم‌انداز باوری او) دانست:

نیچه با دفاع از «اراده معطوف به قدرت» و به تعبیر دیگر، «با افکندن آموزه هستی‌شناسانه اسطوره‌ای خواست قدرت»، «جهان را آن‌گونه که از چشم‌انداز ایدئالش می‌نماید، به ما نشان می‌دهد...» و لذا از منظر این ایدئال، «جهان از چشم‌انداز وفور و سرشاری و نه فقدان، جهان چونان سرریز انرژی بدون هیچ هدفی، چونان بازی—مختصر آنکه چونان اراده معطوف به قدرت» دیده می‌شود (Clark, 2000: p118-121).

در واقع برای نیچه آنچه مهم‌ترین است، نه دست یافتن به «حقیقت» که «آفریدن جهانی [در عالم اندیشه است] که بتوانند بر آن تعظیم کنند» (Nietzsche, 1986:II, A12). علاوه بر این، با ابتدای بر نظر ویلیامز نیز می‌توان بر این مدعا تأکید نمود که نیچه را صرفاً و با توجه به آنکه بر حیث هستی‌شناسانه یا اسطوره‌ای و حتی روان‌شناختی و طبیعی اراده، چندان استدلال اساسی و بنیادینی ارائه نمی‌نماید، نمی‌توان سراسر متصف به نگرشی متافیزیکی یا خطابی و تمثیلی و حتی روان‌شناختی طبیعت‌محور دانست. اما تفسیر اخلاقی از آموزه نیچه، ما را ملزم می‌سازد که به هر طریق بتوانیم نخست تبیینی قابل اعتنا از اراده معطوف به قدرت ارائه نماییم؛ لذا اهمیت بررسی تفاسیر متعدد از آموزه مذکور تا به آنجایی محل بحث است که در حدود بحث اخلاقی پیرامون موضع نیچه در باب کاربست اراده در زندگی و روابط انسانی قرار می‌گیرد و طی آن نیچه را یا در زمره طرفداران استکبار و خودکامگی قرار می‌دهد و یا از این آموزه غامض و بنیادین در نظر نیچه، تعبیری معطوف به استکمال نفس و مبارزه علیه سستی، زبونی و سایر ردایل فردی ارائه می‌کند.

بدین ترتیب می‌توان گفت که اراده معطوف به قدرت، از مهم‌ترین و در عین حال غامض‌ترین مفاهیم فلسفه نیچه به شمار می‌رود و همین مسئله سبب دشواری در ارائه تفسیری منسجم و یکپارچه نسبت به این آموزه گردیده است. مقاله پیش رو درصدد است تا به بررسی برخی از مهم‌ترین تفسیرهای متافیزیکی^۱ و استعاری^۲ معاصر، از جمله تفسیر ریچاردسون^۳ و دانتو^۴، که ویژگی مهم هر دو در توجه بیشتر به آثار ابتدایی و تفسیرهای اولیه از آثار نیچه است، بپردازد و

1. Metaphysical
2. Metaphorical
3. Richardson
4. Danto

ضمن بیان برخی انتقادات به اعتبار بیشتر تفسیر روان‌شناختی^۱ در مقایسه با آن دو، رأی دهد. توجه اصلی در این مقاله معطوف به آثار رسمی‌تر و خودنوشت‌نیچه در مقایسه با یادداشت‌های شخصی و نخستین اوست. لذا با تمرکز اصلی بر تفسیر روان‌شناختی و بیان اراده در عرصه اعتلای نفس و مبارزه با سستی و ضعف در امیال و خواست‌ها، بر تفسیر روان‌شناختی آموزه اراده معطوف به قدرت تمرکز دارد. مقاله در جهت پیگیری ادعای اصلی، در سه قسمت اصلی سامان‌دهی شده است. در قسمت اول محدودیت‌های تفاسیر متافیزیکی و استعاری مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ در قسمت دوم امکانات تفسیر روان‌شناختی برجسته می‌شود و در قسمت سوم به پیامدها و نتایج اخلاقی تفسیر اخیر در اخلاق توجه می‌شود. در بخش نتیجه‌گیری، این نکته مورد تأکید قرار می‌گیرد که نه تفاسیر متافیزیکی و استعاری یکسر دارای محدودیت هستند و نه تفسیر روان‌شناختی یکسر برخوردار از امکانات نامحدود. آنچه مورد ادعا است ترجیح تفسیر روان‌شناختی بر دو تفسیر دیگر است؛ ادعایی که استدلال‌های آن در متن مقاله صورت‌بندی شده‌اند.

۲. محدودیت‌های تفاسیر متافیزیکی و استعاری آموزه اراده معطوف به قدرت

چنان‌که گذشت، مفهوم «اراده معطوف به قدرت»، از شناخته‌شده‌ترین و در عین حال غامض‌ترین آموزه‌های نیچه، هم از جهت چارچوب فلسفی و هم از حیث تفاسیر گوناگون است و این آموزه را به‌طور کلی می‌توان در سه ساحت روان‌شناسانه، متافیزیکی و یا استعاری بررسی نمود. با توجه به مقدماتی که بیان شد به نظر می‌رسد می‌توان نسبت به تفسیر روان‌شناختی از این آموزه مستندات و مستدلّات قابل‌اعتنایی یافت. البته با این توضیح که تفسیر روان‌شناختی را در حدود اندیشه نیچه دریافته و آن را از «علم روان‌شناسی» که متأثر از رویکرد علم‌گرای اندیشه مدرن است، متمایز سازیم. لذا در این مقاله استدلال می‌شود که ساحت روان‌شناسانه از دیگر ساحت‌ها اعتبار حقیقی بیشتری دارد و گویی باید این آموزه نیچه را در حوزه اخلاق هنجاری و به معنای «قدرت فراتر رفتن از خویش» دریافت. این در حالی است که کسانی که اراده به قدرت را به‌عنوان یک توصیف متافیزیکی از طبیعت توضیح می‌دهند، به‌طور کلی ادعا می‌کنند که نیچه «اراده به قدرت» را به‌عنوان ماهیت واقعی هستی، و هر موجود ذی‌حیات یا غیر آن بیان می‌کند. در واقع در تفسیر متافیزیکی، دو رکن اساسی وجود دارد که عبارت‌اند از: *انسان و جهان*. در مورد انسان، اراده به قدرت به‌عنوان امری واقعی مورد تأکید است. قائلین به این نظریه که «اراده معطوف به قدرت» را یک مفهوم هستی‌شناسانه در باب ماهیت انسان می‌دانند، مدعی هستند که بیان نیچه از این آموزه، همچون «موجود به‌مثابه امر واقع» است و به همین ترتیب تمام هستی که به

جاندار و غیر جاندار تقسیم می‌شود، یعنی آنچه دارای حیات است و آنچه نیست، در این نگرش هستی‌شناسانه، واجد عنصری درونی تحت عنوان اراده معطوف به قدرت هستند. لذا «اراده معطوف به قدرت» در خصوص انسان به معنی آن حقیقت رفتار وی است و وجود به مثابه رانه‌های (غریزه‌های) متفاوت قدرت که دائماً در کشاکش برای چیرگی بر یکدیگر هستند، پدیدار می‌شود (Danto, 2005, 199-200).

۱.۲. تفسیر متافیزیکی و تعارض آن با چشم‌انداز گرایی

نیچه در آثاری که پس از مرگ او منتشر شده است، «اراده معطوف به قدرت» را به عنوان «نظام جنبش ذرات [هستی] در تقابل با یکدیگر» بیان می‌کند (Nietzsche, 2001, 635). این قدرت برای آنکه بتواند سبب اعتلای وجود انسان و افراد گردد، می‌باید تحت فرمان و انقیاد قرار بگیرد؛ در غیر این صورت، یعنی در وضعیتی که تعادل میان نیروها و فرمان‌بری و فرماندهی برقرار نباشد، آن‌گاه فرد، دچار شکست و ضعف و بیماری و ناتوانی خواهد شد (Richardson; 2004, 39-43). اما جهان نیز (مانند انسان) به مثابه «اراده معطوف به قدرت» فهم می‌گردد. جان ریچاردسون (Ibid, 51) بر این اساس تأکید می‌کند که نیچه تمام هستی را همچون «اراده معطوف به قدرت» می‌داند و این ایده را در کتاب فراسوی نیک و بد^۲ این‌گونه مطرح می‌سازد:

سرانجام، بینگارید که، به آنجا برسیم که بتوانیم تمامی زندگی غریزی خود را همچون گسترش و گونه‌افزایی یکی صورت‌بنیادی از خواست وصف کنیم و آن صورت‌بنیادی از خواست همان خواست قدرت باشد، چنان‌که من انگاشته‌ام... آن‌گاه حق خواهیم داشت که تمامی نیروی اثرگذار در جهان را یکسره خواست قدرت تعریف کنیم. اگر جهان را از درون بنگریم، اگر جهان را بنا به «وجه دریافتنی» آن تعریف و بازگو کنیم، چیزی نخواهد بود مگر «خواست قدرت» (1387, 84).

عبارت فوق بیان‌گر این حقیقت است که نیچه تمام زیربنای هستی را بر اساس «اراده معطوف به قدرت» استوار می‌سازد؛ او این ماهیت را همچون «عنصر پویای» انرژی و یا «نیرو» می‌داند (Ibid) که از سر غلبه بر دیگری، یا سروری و یا در تحت اختیار قرار دادن دیگری هستی پیدا می‌کند؛ به این معنی که: «هر "بودن" خود، اعمال اراده بر دیگری است. در حقیقت اراده معطوف به قدرت در این منظر و در عمل غلبه بر اراده‌های دیگر و یا در اختیار گرفتن اراده‌های دیگر است» (به معنای سلطه و چیرگی بر اراده‌های (موجودات) دیگر) (Richardson, 2004: 22).

1. Derive

۲. فراسوی نیک و بد، نام کتابی است که در واپسین سال‌های عمر فردریش نیچه منتشر شده است (۱۸۸۶). عنوان اصلی آن «فراسوی نیک و بد، پیش درآمدی بر فلسفه آینده» است. مقصود نیچه از این کتاب، نگاه به آینده در عین نقد نگاه موجود گذشتگان است.

با توجه به این تفسیر، در طبیعت هر چیز در حال مصرف کردن موجوداتِ دیگر برای رشد و قدرتِ خویش است. همچنان که نیچه در این باب می‌گوید: «این جهان سراسر ارادهٔ معطوف به قدرت است و نه هیچ چیز دیگر! و شما همگی خود، ارادهٔ معطوف به قدرت هستید و نه هیچ چیز دیگر.» (Nietzsche, 1967, 1067). در این تعبیر، هر موجود در مقام نیروی قدرت هست؛ خواه قدرت به‌عنوان یک «مقاومتِ شدید» توصیف شود (Richardson, 2004: 22)، خواه یک انگیزه برای «غلبه بر موانع» (Danto, 2005, 207)، به هر روی همیشه قدرت یک گزینه در همه چیز برای حرکت به سمت بیرون و تصرفِ بیرون (از خویش) است. این گزینه (و به نظر ریچاردسون ارادهٔ معطوف به قدرت) از آن غایتی حکایت دارد که هر گزینه به دنبال آن است و آن همان سروری و غلبه بر دیگری است (Richardson, 1996: 21ff). در این تعبیر ارادهٔ معطوف به قدرت به مثابهٔ رانه‌ای زیرین و مفهومی هستی‌شناختی، اساس و مبنای تمامی دیگر خواست‌ها و اراده‌ها است؛ اما در واقع به نظر می‌رسد آن عبارت (که گویا در زمرهٔ واضح‌ترین عباراتِ نیچه در باب تفسیر هستی‌شناختی از ارادهٔ معطوف به قدرت است)، خود در موضعی از «فرض‌انگاری» و «تمثیل» جای دارد تا تبیین یا دریافتی از یک «حقیقت». گویی «هرگونه نتیجه‌گیری بر اساس آن [پیش‌فرض که با عبارت «فرض کنید» آمده] دربارهٔ رابطه و نسبتِ ارادهٔ معطوف به قدرت با جهان را به مخاطره می‌اندازد» (Williams, 1996: 454) با توجه به آنچه [در مقدمه] آمد، باید در نظر داشت که:

به نظر می‌رسد نیچه برای یک قدرت هستی‌شناختی یا قدرت زیست‌شناختی چندان استدلال محکمی نمی‌آورد و حتی از آن استدلال‌ها نیز دفاع نمی‌کند و [حتی] نتایج آن‌ها را به‌عنوان نتایجی درست ارائه نمی‌نماید. او می‌توانست برای یک قدرت هستی‌شناختی یا قدرت زیست‌شناختی استدلال‌های قوی‌تری را ارائه دهد مانند آنچه در نمونه‌هایی از استدلال‌های شوپنهاور، اسپینوزا و فیزیک جدید فراهم آورده می‌شود. (Clark, 2000: 125)

از سوی دیگر و چنان که اغلب مفسرانِ نیچه نیز بر این باور هستند،

نیل به چنین نگرشی [تفسیر هستی‌شناختی از ارادهٔ معطوف به قدرت] دربارهٔ طبیعت و ذاتِ جهان اساساً با دو آموزهٔ دیگر فلسفهٔ نیچه، چشم‌اندازِ گرایشی و تجربه‌باوری، در تعارض تام و تمام است. با چشم‌اندازِ گرایشی در تعارض است چرا که اگر این تفسیر از چشم‌اندازِ گرایشی را بپذیریم که هر شناختی ذیل چشم‌اندازی صورت می‌پذیرد، و بنابراین نسبی و بنا بر این نسبی و ناگزیر همراهی سوپراکتیویستی است، در این صورت هیچ آموزه‌ای از جمله آموزهٔ ارادهٔ معطوف به قدرت نیچه [نیز] نمی‌تواند ادعا کند که ذاتِ عینی جهان را دریافته است. [از دیگر سو] با تجربه‌باوری نیچه نیز در تعارض است، چراکه بر اساس آن هر ادعای معرفتی را تنها در صورتی موجه می‌شمارد که بر تجربه و حواس متکی باشد، اما آموزهٔ «ارادهٔ معطوف به قدرت» در این معنای انتزاعی و عام خود از هرگونه مصداق حس و تجربه فراتر می‌رود» (Reginster, 2006: 104-5).

با این وجود برخی مفسران دیگر مانند شاخت (Schacht:1983) و نهاماس (Nehamas:1985) در پی برطرف ساختن تعارض میان تفسیر هستی‌شناختی اراده معطوف به قدرت و آموزه چشم‌انداز‌گرایی و برخی دیگر از جمله اندرسون (Anderson,1994) و دوایل (Doyle,2001) درصدد رفع معضل سازگاری وجه هستی‌شناسانه این آموزه با نگرش تجربه‌انگارانه نیچه برآمده‌اند. به نظر شاخت:

هیچ‌یک از مقدماتی که نیچه در استدلال خود مبنی بر این‌که جهان اراده معطوف به قدرت است، تجربی نیستند. مثلاً مقدمه اول این است که هر چیزی در حال سیورورت مدام است. این مقدمه صرفاً نمایان‌گر رأی مبتنی بر چشم‌انداز ماست و نه نتیجه یا مقدمه‌ای مبتنی بر شناخت تجربی و لذا هر مفهومی از ثبات، هدف یا وحدت و سیورورت صرفاً وابسته به چشم‌انداز ما خواهد بود. این ما هستیم که جامعه ثبات و ماندگاری را بر تن جهان پوشانده‌ایم و حال باید آن را از تن به در آوریم (Schacht, 1983:206).

اما نهاماس برای برطرف ساختن تعارض تفسیر هستی‌شناختی از آموزه اراده معطوف به قدرت بر این باور است که:

اراده معطوف به قدرت... نظریه‌ای متافیزیکی یا جهان‌شناختی کلی نیست. [بلکه] برعکس، این نظریه دلیلی است بر آنکه چرا نمی‌توان هیچ نظریه کلی‌ای را درباره ذات جهان و مقومات آن بیان نمود (Nehamas, 1985:80). گویی این آموزه در عین آنکه پرده از واقعیت می‌گشاید، آن را از شیء فی‌نفسه بودن خارج می‌سازد و بلکه آنچه اساساً «چیزی» دانسته می‌شود، صرفاً برآمده از مجموع آثار پدیداری است که به اقتضای نیاز یا دلایلی دیگر به‌عنوان «ذات» یا «جوهر» نگریسته می‌شود (Ibid, 81-3).

با تمام این تفاسیر، خواه آموزه نیچه را آموزه‌ای متافیزیکی مبتنی بر اصول اندیشه متافیزیکی مرسوم بدانیم یا آنکه در نهایت در پی تقابل اندیشه وی با نگرش متافیزیکی و برپایی نظامی دیگر باشیم، در نهایت، این تفاسیر به تمامیت بخشی به ساختار فلسفه نیچه و تحویل یا فروکاست آموزه اراده معطوف به قدرت به عنصری واحد خواهد انجامید. هم از این‌رو است که حتی تفسیر نهاماس نیز نهایتاً اراده معطوف به قدرت را به آموزه‌ای متافیزیکی می‌رساند. اما از سوی دیگر تفسیر اراده معطوف به قدرت به‌مثابه آموزه‌ای متافیزیکی که میان موجودات جاندار و بی‌جان، به نحوی یکسان، تسری یافته باشد، مستلزم باور به ذات‌انگاری نیچه با نگرش متافیزیکی و جوهرانگارانۀ وی است که به تصریح با موضع فلسفی وی در نقد اندیشه متافیزیکی و باور به چشم‌انداز‌گرایی او متعارض است. در این صورت، فهم این ایده به‌مثابه کل و دارای ساختار حقیقی، صراحتاً با نقد مکرر نیچه از مفهوم «فی‌نفسه» ناسازگار است. در واقع «تفسیر متافیزیکی اراده معطوف به قدرت آن را یکباره واجد تمام ایشکالاتی می‌نماید که نیچه خود بر تمام

نظریه‌های متافیزیکی وارد می‌دانست [یعنی] تلاش برای تعریف جهانی حقیقی متمایز از جهان پدیداری» (BGE: Introduction by Horstmann, xxvi).

به این ترتیب دانسته می‌گردد که تفسیر متافیزیکی آموزه «اراده معطوف به قدرت» اولاً چندان مستندات دقیق و روشن تاریخی در نوشته‌های معتبر نیچه ندارد و بیشتر (و به دلیل تعارضات ظاهری در آثار منتشره و خودنوشت نیچه) براساس یادداشت‌های وی و آثار غیر رسمی او یا مبتنی بر تفاسیر مهمی همچون تفسیر هیدگر و ریچاردسون در نظر گرفته شده است. از این‌رو، از آنجایی که نیچه در سیر تدوین اندیشه خود تغییراتی را اعمال کرده است، ابتدا بر نوشته‌های اولیه او، بدون تأمل در آثار متأخر و رسمی وی (مانند فراسوی نیک و بد، اراده معطوف به قدرت)، چندان موجه نمی‌نماید. همچنین، تفسیر متافیزیکی از آموزه نیچه، برخلاف یکی از مهم‌ترین مبانی فلسفه وی، یعنی چشم‌اندازگرایی، خواهد بود که بر اساس آن، ما تنها و تنها از طریق چشم‌انداز خود با جهان مواجه می‌شویم، و هرگز به ورای آنچه فراتر از چشم‌انداز است، دسترسی معرفتی نخواهیم داشت. بر این اساس، امکان شناخت جهان و هستی به نحو فی‌نفسه برای ما مقدور نیست و هرچیزی صرفاً از منظر چشم‌انداز یا افق دیدگاه انسانی ما دارای «حقیقت» می‌گردد. اما اگر در این صورت نتیجه شود که «با فرض این مدعا، ما به حقیقت جهان هستی، چنان که هست، دست نخواهیم یافت؟»، پاسخ نیچه به این پرسش مثبت خواهد بود. در واقع نیچه بر آن است که طرح این سؤال، «یعنی آنکه آیا واقعیتی ورای آنچه «من» یا «دیگری» ادراک می‌کند، وجود دارد یا نه؟»، خود پرسشی خطاست؛ چراکه با دقت در آموزه چشم‌اندازگرایی دیگر برای «حقیقت فی‌نفسه» جایگاهی هستی‌شناختی وجود نخواهد داشت و در نتیجه از استقلال معرفتی آن نیز نمی‌توان پرسش کرد. پس «حقیقت» مقام ثبوت خود را از دست داده و به تبع آن، جایگاهی در مقام اثبات نیز نخواهد داشت. اما در این صورت آیا می‌توان نیچه را موافق با ایده خود تنها انگاری^۱ دانست؟ به نظر می‌رسد این اتهام نیز متوجه باور نیچه بر اراده نباشد، چراکه برای او، حتی «تفسیر» نیز، خود صورتی از اراده معطوف به قدرت است و این به معنای آن است که وی از تفسیر نه به‌عنوان بدیلی برای «شناخت» بلکه صرفاً به‌عنوان «یک شیوه سرور چیزی شدن» (Spinkz, 1388, 212) یاد می‌کند و از آن به‌عنوان نتیجه معرفتی ماهیت اراده معطوف به قدرت سخن می‌گوید؛ یعنی اساس شناخت و هستی موجود را از منظر خود به گونه‌ای دریافت می‌کند که اگر در قالب مفهوم آید، صورتی از «اراده معطوف به قدرت» است. لذا اساساً پرسش از «حقیقت»، خطاست، همانطور که پرسش از اینکه چه کسی تفسیر می‌کند نیز خطاست. چراکه در نظر نیچه، اهمیت ارزش جهان و یا خواست حقیقت است که سبب جستجو در باب آن مفاهیم می‌گردد.

خواستِ حقیقت، که هنوز سر آن دارد تا ما را به دامن بسی ماجراها بکشاند، همان حقیقت‌دوستی نامدار که تاکنون فیلسوفان همه با احترام از آن دم زده‌اند (Nietzsche, 1387, 31).

«جهان واقعی و جهان ظاهری»- من ردپای این برابر نهاد را در روابط/ارزشی دنبال کرده‌ام. ما شرایطی را که برای صیانتِ ما ضرورت دارند، به صورتِ صفات و حالاتِ ضروریِ کل هستی در انداخته‌ایم (Nietzsche, 1392, 404).

از سوی دیگر، در مورد آن دست از پاره‌نوشته‌های نیچه که به نحوِ متافیزیکی و هستی‌شناسانه تفسیر گردیده است نیز باید گفت، امکان دریافتی دگرگونه و غیرِ متافیزیکی نیز میسر است. به‌عنوان مثال نیچه در کتاب *فراسوی نیک و بد* پاره ۳۶ می‌گوید: «سرانجام، بینگارید که، به آنجا برسیم که بتوانیم تمام زندگیِ غریزیِ خود را همچون گسترش و گونه‌افزایی یک صورتِ بنیادی از خواست وصف کنیم و آن صورتِ بنیادی از خواست، همان خواستِ قدرت باشد» (Nietzsche, 1387, 84).

این عبارت بیان‌گر آن است که تمام هستی و طبیعت را ذاتی است و آن *اراده معطوف به قدرت* است. اما چنان‌که برخی مفسرین بیان داشته‌اند، نیچه در این پاره [و پاره‌های نظیر آن] روی سخن خود را به صورتِ *فرض‌انگاری*^۱ بیان نموده است. چنان‌که می‌گوید: «...بینگارید...» و این بیان به معنای آن است که نیچه بیانی پیش‌فرض‌گونه به کار برده است و این عبارت که خود با «فرض‌انگاری» آغاز می‌شود، در حقیقت در بر دارنده این پرسش است که «آیا ما اجازه داریم به این آزمون دست یازیم؟» و (لذا) مانع از آن می‌شود که آن را به مثابه ایده متافیزیکی نیچه در نظر بگیریم. از این‌رو اگر امکان آن وجود داشته باشد که از چنین عباراتِ نیچه، تفسیری روان‌شناختی و معطوف به اراده انسان در نظر داشت، در این صورت تلقی متافیزیکی بدون انتقاد نخواهد ماند.

۲.۲. تفسیر استعاری آموزه و معضلات آن

نگرش دیگر، یعنی تفسیر استعاری یا تمثیلی، بر این باور است که چون نمی‌توان به حقیقتِ هستی، آن‌چنان که هست، پی‌برد، ناگزیر می‌بایست «حقیقتی» برای آن به صورت اسطوره‌ای یا استعاری آفرید و این آفرینش نزد نیچه همان آموزه اراده معطوف به قدرت است؛ به این معنی که «خلق» یا «ابداع» بر جای «حقیقت» می‌نشیند و انسان برای «زندگی» راهی جز آنکه «حقیقت» را بیافریند، ندارد. هم از این‌رو آموزه «اراده معطوف به قدرت» نیچه، در این تعبیر معنای جهان‌بینی تمثیلی- استعاری خواهد یافت و نه همچون عنصری حقیقی یا غریزه‌ای درونی. یعنی صرفاً روگرفتنی تمثیل‌گونه از هستی یا انسان است و راهی میان هزاران راه برای توضیح آنچه به ذات آن دست نمی‌توان یافت؛ و این خود به معنای آن است که این تفسیر تنها و

همواره یکی از صورت‌های مختلف تفاسیر خواهد بود [به این معنی که امکان تفسیرهای دیگر نیز وجود دارد] (Klein, 1997. 156).

این تفسیر استعاری برای نیچه به‌عنوان سرمنشأ الهام زندگی انسانی و «آری‌گویی» به هستی خویش جلوه می‌نماید (Ibid). چنان‌که نیچه بیان می‌دارد: «آری، برادران، برای بازی آفریدن به آری‌گفتن مقدس نیاز هست: جان اکنون در پی خواست خویش است»؛ (Nietzsche, 1394, 39) لذا «بازی خلقت» استعاره‌ای است که در زندگی ارزش‌گذاری می‌کند و به ما امکان استیلای قدرت خویش و برپا ساختن «زندگی» را فراهم می‌آورد. این مفهوم، بیان دیگری است از «زندگی، سراسر اراده معطوف به قدرت است و بس...» (Nietzsche, 1967:1067) گویی اراده معطوف به قدرت، در مفهومی استعاری و بیانی تمثیلی، صورتی انتزاعی و یا به عبارت صحیح‌تر ابداعی و تأویلی از جریان سیورورت زندگی است. بر اساس این نگرش، نیچه در راستای تبیین قدرت انسان در زندگی، مفهوم «اراده معطوف به قدرت» را خلق می‌کند و هم از این‌رو دیگر «اراده» چیزی نیست: «اراده معطوف به قدرت نه یک بودن، نه یک شدن، که یک شور و شوق [pathos] است؛ عنصری‌ترین امر واقع که از آن، نخست، یک شدن و به عمل آوردن سر می‌زند» (Nietzsche, 1390, 494). یعنی بر اساس تعبیر نیچه، در ازای دستیابی به حقیقت ماهیت انسان یا هستی، یک استعاره و بیان علی‌القرض [انگاره‌ای] برای هستی وجود دارد و آن «اراده معطوف به قدرت» است. در این تعبیر، موجودات دائماً در حال کشاکش و نبرد با یکدیگر بر سر «بودن» خویش هستند و آنچه همواره در حال سیورورت دائم است، یعنی غلبه و چیرگی، آن همان «موجود» خواهد بود. لذا فلسفه نیچه را در خلق یک استعاره تحت عنوان اراده معطوف به قدرت در می‌یابیم که ارزش‌های زیسته انسان را قوت می‌بخشد. در این صورت، مابه‌ازای اراده معطوف به قدرت، نه شیء بیرونی و نه رانه‌ای درونی، بلکه صرفاً چشم‌اندازی قرار خواهد داشت که جهان را تنها در قالب افق خویش نظاره می‌کند. اکنون، اراده معطوف به قدرت یک چشم‌انداز است؛ در کنار دیگر چشم‌اندازها، با این ویژگی که در افق چنین چشم‌اندازی می‌توانیم همواره بر دیگر چشم‌اندازها غلبه نماییم یا حتی خویشتن خویش را ارتقا بخشیم و چنان‌که نیچه خود می‌گوید،

مصدق «بشو، آنچه هستی» (Nietzsche, 1989:III:270) شویم.

اما در این تفسیر نیز اشکالاتی را می‌توان وارد دانست از جمله آنکه اولاً [مشابه با انتقادی که به تفسیر متافیزیکی از آموزه نیچه بیان گردید] آن دسته از جملات نیچه که استناد معتبرتری نسبت به دست‌نوشته‌ها و یادداشت‌های منتشر نشده او [در زمان حیاتش] دارد، با این‌گونه دریافت از فلسفه او، ناسازگار می‌نماید؛ به‌عنوان نمونه در کتاب فراسوی نیک و بد، نیچه بیان می‌دارد که هر انسانی خود اراده معطوف به قدرت است و بر همین اساس اراده معطوف به قدرت، مبنای عملی زندگی انسان در طبیعت است. یعنی آنچه اراده معطوف به قدرت است نتیجه ضروری اراده معطوف به زندگی است؛ چرا که زندگی خود خواست قدرت است (Nietzsche, 1966, 259). لذا با توجه به

آنکه پیشتر در انتقاد از تفسیر متافیزیکی با استناد به چنین استدلالی، رویکرد ذات‌انگار و متافیزیکی از کلام نیچه مورد نقد قرار گرفت، به همین ترتیب می‌توان پاره‌هایی از این دست را نیز در تعارض با فحوای کلام نیچه دانست. چراکه در این تعابیر نیچه صراحتاً به تبیین انضمامی و عینی خود از آنچه حقیقت خوانده می‌شود، روی نفی یا تأیید دارد و نه آنکه دیدگاهی تمثیلی و استعاری را صرفاً به آدمی و نیز به هستی تسری دهد. یعنی او بیان می‌دارد که اراده معطوف به قدرت یک ویژگی روان‌شناختی در انسان است و به تعبیر بهتر یک تفسیر روان‌شناختی از انسان. آن ویژگی‌ای که نه تنها از دیگر ویژگی‌های انسان متمایز است، بلکه سبب تحرک دیگر اندام‌های آدمی می‌گردد و آن (همان «اراده معطوف به قدرت»)، عنصرِ غریزه انسان است. گویی اراده جزئی از سرشت بشری [البته نه به تعبیر نیچه بلکه صرفاً برای تسهیل در ادراک مفهوم] نزد نیچه قلمداد می‌گردد که اگر بخواهیم آن [اراده معطوف به قدرت] را، که به زعم نیچه مفهومی بسیار تودرتو و پیچیده می‌نماید، در اصطلاح با یک بیان به زبان آوریم، همان غریزه یا راننده فرمان‌دهی و فرمان‌بری خواهد بود که در تفسیر روان‌شناسانه از بیان نیچه موجه می‌گردد و نه در تفسیر استعاری. ثانیاً در پاره ۲۹ از فراسوی نیک و بد، خودفرمان بودن را برای اراده معطوف به قدرت نمایان می‌سازد (2001: 17). لذا تفسیر استعاری و تمثیلی از کلام نیچه نیز، به دلایلی مشابه با تفسیر متافیزیکی و هستی‌شناسانه از آموزه «اراده معطوف به قدرت»، نمی‌تواند به نحوی صحیح و سازگار با فحوای سخن نیچه هم‌خوان باشد. اولاً به همان دلیل که نگرش تفسیرگونه متافیزیکی از آثار نیچه، دچار اشکالات استنادی و نیز محوری در ذیل سخنان متفاوت نیچه در ادوار فکری وی بود، بر همین‌گونه تفسیر استعاری از آرای نیچه نیز دچار همان معضلات خواهد شد؛ یعنی موجب مغفول ماندن آرای مشهور او می‌شود و نیز عدم مطابقت حکمی این‌گونه برای یک‌دست نمایاندن آرای نیچه؛ و همچنین تعارضاتی را حاصل می‌آورد که میان رویکرد نیچه در خصوص اراده معطوف به قدرت در میان دست‌نوشته‌ها و سایر آثار رسمی وی برقرار است. دیگر آنکه در صورت تفسیر آموزه نیچه بر سبیل تمثیل، علاوه بر آنکه وی را از زمره فلاسفه و بحث از اراده به‌عنوان محتوایی عینی و واقعی [که خود در جای‌جای آثار او مورد نظر است] خارج نموده‌ایم، معضل فهم آثارش را به نحو فلسفی برجای باقی می‌گذاریم؛ به این معنا که در واقع اگر آموزه «اراده معطوف به قدرت» این‌گونه فهم گردد که آن صورتی تمثیلی باشد از «صیوروت دائم هستی» و بیانی باشد از «وجود» به‌مثابه «غلبه و چیرگی بر دیگران»، آن هم صرفاً بر سبیل تمثیل و با زبانی رمزگونه و استعاری، این اشکال مطرح خواهد بود که در این صورت چگونه می‌توان میان آن آرای تمثیل‌گونه و استعاری نیچه و دیگر آرای فلسفی و مبرهن وی تمایز گذاشت؟ یعنی تفسیر استعاری‌گونه از آثار نیچه سبب می‌گردد تا از مقصود اصلی وی در فلسفه فاصله گرفته و کلام وی صرفاً به‌عنوان بیاناتی استعاری و رمزی لحاظ گردد که این برخلاف

دیگر آرای فلسفی و معرفتی وی خواهد بود. چراکه هرچند نیچه بر چشم‌اندازگرایی تأکید دارد و دور از ذهن نخواهد بود اگر این آموزه را یکی از ارکان اصلی فلسفه نیچه تلقی نماییم، اما در عین حال او برای «حقایق انسانی» در فلسفه خویش جایگاه قائل است و این موضوع بیانگر آن است که دست‌کم برخی از تصورات و مشاهداتی که درباره انسان بیان می‌کند، نه استعاری، بلکه حقیقی هستند. هم از این‌رو، هرچند به نظر می‌رسد که اگر اراده معطوف به قدرت را در تفسیری استعاری و تمثیلی به‌عنوان یک تمثیل (در کنار هر تمثیل دیگری) در نظر بگیریم، با محتوای فلسفه نیچه کاملاً ناسازگار نخواهد بود، اما باید در نظر داشت که در این صورت دیگر هیچ معیار مشخصی برای اینکه بگوییم چرا می‌باید از «اراده معطوف به قدرت» چنین تفسیری را روا دانست وجود نخواهد داشت (تو گویی نتیجه باور به این تفسیر، منافی خود آن می‌گردد). در این صورت، تفسیر استعاری از آموزه نیچه در یک سرراشویی لغزنده‌ای قرار خواهد گرفت؛ چراکه اگر اراده معطوف به قدرت یک تمثیل خیالی در نظر گرفته شود و هیچ معیار قضاوت معینی برای تمیز میان حقیقت و خیال وجود نداشته باشد، در این صورت تمام کلام نیچه را (دست‌کم آن‌ها که بر سبیل تمثیل و استعاره بیان شده‌اند) می‌باید خیالی و تمثیلی دانست و نیچه را از زمره فلاسفه خارج نمود. این در حالی است که این تفسیر با دیگر مدعیات نیچه در باب حقایق مربوط به انسان ناسازگار است. از این رو نمی‌توان از تفسیر استعاری به‌عنوان تفسیری دقیق و ناظر بر واقعیت به نحو تمام از اراده معطوف به قدرت سخن گفت.

۳. امکانات تفسیر روان‌شناختی آموزه اراده معطوف به قدرت

نخست باید بر این نکته تأکید کرد که تفسیر روان‌شناختی آموزه اراده معطوف به قدرت و چشم‌انداز روان‌شناسانه نیچه، هیچ نسبتی با آنچه در علم روان‌شناسی^۱ مرسوم است، ندارد. چراکه نیچه صراحتاً هرگونه علم به معنای مدرن کلمه را خود نوعی تفسیر از سر اراده معطوف به قدرت می‌شمارد که گاه به‌عنوان دین و گاهی به‌عنوان علم پوشیده می‌گردد. در حقیقت، نیچه به تعبیر دقیق‌تر با هیچ «ذات‌انگاری» و انگاره‌ای دال بر حقیقتی چنان‌که هست مانند شیء فی‌نفسه، سر‌سازگاری ندارد (بنگرید به 574, 582, 583, و 1967: 5, 6, 10, Nietzsche, 2001). باری، نیچه اراده معطوف به قدرت را، برخلاف تصور رایج، نه به‌عنوان ذات هستی بلکه از چشم‌اندازی روان‌شناختی^۲ (البته در خوانش خاص خود) می‌نگرد. چشم‌اندازی که اولاً همراه با ابهام و آشفتگی تأثیرات حسی، به گونه‌ای، جنبه منطقی می‌یابند؛ ثانیاً مبتنی بر واقعی احساس کردن و پنداشتن جهان بر اساس محاسبات سود و زیان محور انسان است؛ ثالثاً برابر نهاد این دنیای پدیداری را نه

1. Psychology
2. Psychological

«دنیای حقیقی»، که نوع دیگری از دنیای پدیداری، یک نوع ناشناختنی برای ما، می‌انگارد (Nietzsche, 1384, 447-448).

بر این اساس، گروهی دیگر از مفسران نیچه، در پی تفسیر این آموزه بر آن‌اند تا سوبیه‌های انگیزشی و روان‌شناختی اراده معطوف به قدرت را رویکرد اصلی نیچه دانسته و تا حد امکان از موضع متافیزیکی یا استعاری و تمثیلی (یعنی تحویل این آموزه به ذات و سرشت جهان چه در مقام واقعیت و چه در مقام تمثیل و استعاره) فاصله گیرند. برای مثال در تفسیر کاوفمن^۱ از آموزه اراده معطوف به قدرت، نگرش هایدگر یا دانتو و ریچاردسون جای خود را به تفسیری می‌دهد که طی آن، آموزه نیچه نه بر مبنای هستی‌شناسانه بلکه بر مؤلفه‌های انسان‌شناسانه و روان‌شناختی استوار است. او مدعی است:

در نظر نیچه جهان ناشناختنی است... او به خود به‌عنوان فیلسوفی پرسش‌گر [آزمون‌گر] نگاه می‌کرد که آرزو داشت پیوند خود را با سنتی که «سودایی نامحدود» داشت بگسلد. نیچه مدعی بود که در برابر توهم اصحاب متافیزیک که می‌خواهند «با یک ضربه، با یک کلمه کل معنای جهان را فرو گشایند»، دغدغه او «پرسش و آزمون‌گری‌های جزئی و کوچک است»... بنابراین نمی‌توان اراده معطوف به قدرت وی را نیز نگرشی دانست که با یک ضربه و کلمه، تمام معمای جهان را فرو می‌گشاید... (Kaufmann, 1974:204).

همچنین کاوفمن بر آن است که:

برداشت نیچه از اراده معطوف به قدرت، «متافیزیکی»، خواه به معنای هیدگری و خواه به معنای پوزیتیویستی کلمه نیست. [بلکه] در وهله نخست مفهومی اساسی از فرضیه‌ای روان‌شناسانه است» (Ibid). (گویی اراده معطوف به قدرت برای نیچه اکنون به مثابه پاسخی جامع و نظام‌مند به پرسش‌های آغازین و نخستینی است که زمانی در آثار اولیه وی همچون سپیده دم مطرح گردید) (Ibid).

به‌علاوه در تفسیر کاوفمن دلیل دیگری بر نقد رویکرد متافیزیکی و ترجیح تفسیر روان‌شناختی مطرح است و آن اینکه:

نیچه مدعی است هرگونه تلاشی برای فهم جهان ریشه در اراده معطوف به قدرت انسان دارد. اگر چنین است به نظر می‌رسد برداشت خود نیچه نیز از اراده [با توجه به تفسیر متافیزیکی آن] می‌بایست محصول [همان] اراده معطوف به قدرت باشد. در این صورت آیا نیچه دچار همان مشکلی نخواهد شد که اپیمنیدس کرتی^۲ دچار آن بود؟ اگر ادعای نیچه صحیح است، پس اراده معطوف به قدرت افسانه‌ای بیش نیست» (Ibid).

1. Kaufmann
2. Epimenides the Cretan

لذا به نظر کاوفمن، اراده معطوف به قدرت نزد نیچه، برخلاف شوپنهاور، «اساساً مفهومی تجربی [و زیستی] است که نیچه از طریق استقرا بدان رسیده است» (Kaufmann, 1974:206).
در این صورت مراد نیچه از اراده معطوف به قدرت:

رانه‌ای روان‌شناسانه است که از توانایی تبیین پدیده‌های گوناگون و متنوعی که در حیات روانی انسان، همچون ترحم و تحقیر نفس برخوردار است. این آموزه را نیچه به‌عنوان مرکز اصلی رفتار تمام موجودات زنده تعمیم داد تا آنجا که آن را به «فرضیه‌ای بسیار عام و کلی بدل ساخت که [طی آن] اراده معطوف به قدرت نیروی اساسی کل جهان است» (Ibid, 207).

به همین ترتیب نیچه در باب اراده مدعی است که «تنها تفسیر از رفتار انسان و واقعیت به طور کلی است که با تأمل ما در جهان و پدیدارهای موجود در آن به دست می‌آید» (Ibid, 206)؛ در واقع اراده معطوف به قدرت همانا بهترین تبیین از محصول چشم‌انداز انسانی ماست. بر همین اساس علی‌رغم آنکه به نظر می‌رسد تفسیر متافیزیکی از «اراده معطوف به قدرت» در آثار نیچه موجه باشد، اما باید در نظر داشت که نیچه از هرگونه تفکر چارچوب‌بندی شده تحت عنوان تفکر متافیزیکی یا هر قالب دیگری (مثلاً استعاری) مبرا است. یعنی تلقی این کلام به صورتی که نیچه را در ادامه سنت متافیزیکی و نگرش ذات‌انگارانه برای جهان بینگاریم، یا آنکه این آموزه را صرفاً به‌عنوان اصلی‌ترین رانه یا غریزه بنیادین و زیربنهاد دیگر امیال بنامیم، تفسیری شتابزده می‌نماید. چرا که نیچه خود در باب بی‌معنایی مابعدالطبیعه از آن جهت که برای جزئیات و جریان‌ات طبیعی حکم یا «نامی» کلی صادر می‌کند سخن می‌گوید:

بی‌معنایی کل مابعدالطبیعه به‌عنوان نتیجه‌گیری [امر] مشروط، از نامشروط. در طبیعت اندیشیدن است که به نامشروط می‌اندیشد و آن را همچون ضمیمه و فرعی بر مشروط ابداع می‌کند؛ درست به همان‌گونه که به «نفس» اندیشید و آن را ابداع نمود به‌مثابه ضمیمه و فرعی بر تکثر فرآیندهای آن...» (Nietzsche, 1967, 574).

همچنین برای نیچه «ذات‌انگاری» و تعیین ماهیت برای هستی، خود نه تنها موجه و حاکی از حقیقت نیست بلکه اساساً «صورتی از اراده معطوف به قدرت» است؛ و از سوی دیگر، این تفسیر متافیزیکی با نگرش چشم‌اندازگرایی^۱ نیچه ناسازگار است. او تمامی این فروکاست‌ها را خود از سر اراده معطوف به قدرت می‌داند.

۱. (Perspectivism) «چشم‌انداز گرایی» در اندیشه نیچه حائز اهمیت بسیاری است و می‌توان گفت اهمیت اصلی آن به خاطر تقابل با «کل‌گرایی» علمی نزد دیگر متفکرین است. این نگرش نزد نیچه نشان‌دهنده آن است که برخلاف تفکر معمول، نمی‌توان نسبت به واقعیت، مقام «ناظر کل» یا «دانای مطلق» را دارا بود. چراکه «سوژه» در هر حال محدود به زمان و مکان و یا به تعبیر نیچه، مشروط به «چشم‌انداز» خاص خود می‌باشد. نیچه در تبارشناسی اخلاق چنین می‌گوید: «... زمان آن است که از بند مفهوم‌های نامتجانسی همچون «عقل محض»، «روح مطلق»، «معرفت فی‌نفسه» بگریزیم؛ این‌ها همواره از

اما از سویی دیگر بر اساس تفسیر روان‌شناختی از آموزه اراده معطوف به قدرت، اراده را، خواست و میلی در میان امیال دیگر اما در مرتبه‌ای زیرین‌تر از آن‌ها می‌توان لحاظ نمود (Richardson, 1996:21ff)؛ در این تفسیر روان‌شناسانه، «اراده» به‌عنوان یک گزینه ثانویه بر دیگر رانه‌های اولیه تأثیر می‌گذارد. به عبارت دیگر، «اراده معطوف به قدرت» آن رانه یا گزینه‌ای است که بر امیال، احساسات و کنش‌های ما غلبه دارد و آن‌ها را ارتقا می‌بخشد. به‌عنوان مثال، کسی که قصد دارد شاعر یا نویسنده شود، خواستن نویسنده شدن یا شاعر شدن، آن رانه یا گزینه نخستین وی محسوب می‌گردد؛ اما «اراده معطوف به قدرت» در این خصوص برای وی به‌عنوان رانه یا گزینه ثانویه، سبب می‌شود تا آن خواسته یا میل شخص، به طریق روان‌شناختی سبب زمینه‌سازی برای نویسنده یا شاعری موفق شدن گردد. لذا در این تفسیر روان‌شناسانه از آموزه «اراده معطوف به قدرت»، نیچه مدعی است که این آموزه صرفاً به‌مثابه رانه یا گزینه‌ای برای انسان است؛ به عبارت دیگر، قدرت برای نیچه همان تقلاً و تلاش شخص در جهت بهبود امیال و افعال خویش است (Welshon, Rex, 2004, 180-181). / اراده معطوف به قدرت برای نیچه:

تفسیر می‌کند (وقتی که یک اندام ساخته می‌شود مسئله تفسیر مطرح است): حدود را تعریف می‌کند، درجات را و تغییرات قدرت را تعیین می‌کند. تغییرات صرف قدرت نمی‌توانند خود را چنین احساس کنند: باید چیزی حضور داشته باشد که بخواهد رشد کند و هر چیز دیگری را که خواهان رشد است بنا بر ارزش خودش تفسیر کند... در واقع، تفسیر خود وسیله‌ای است برای سروری کردن بر چیزی (Nietzsche, 1392, 499).

اما اگر در باب آنچه از اراده معطوف به قدرت به دست می‌آید، پرسش کنیم شاید در نخستین گام مواجهه دریابیم که:

در هر اراده‌کردنی، سرانجام، مسئله فرمان‌دهی و فرمان‌بری پیش می‌آید. چرا که بنیان [اراده] یک ساخت اجتماعی است با ترکیبی از چند «روان». از این رو، فیلسوف می‌باید این حق را به خود بدهد که اراده را از این جنبه در قلمرو اخلاق بگنجانند... (Nietzsche, 1387, 55).

این سخن به آن معنی است که اراده معطوف به قدرت به‌مثابه یک رانه درونی یا گزینه‌ای است که در طبیعت انسان به ارث رسیده است. (این مطلب بر نگرش فیلولوژیکال نیچه و نیز دیدگاه تاریخ

ما انتظار دارند به چشمی بیاندیشیم که هرگز اندیشیدنی نیست؛ چشمی که نگاهش به هیچ‌سو نگراید و از نیروهای کوشا و تفسیرگر در آن نشانی نباشد؛ یعنی نیروهایی که از طریق آن‌ها دیدن، همواره چیزی-دیدن می‌شود... «دیدن»، یعنی از «چشم‌انداز» دیدن و نه چیزی دیگر، «دانستن» یعنی از چشم‌انداز دانستن و نه چیزی دیگر. تبارشناسی نیچه را پیش از هر چیز دیگر می‌توان مؤید «چشم‌انداز گرایی»؛ یعنی نشان دادن آنکه ارزش‌ها (که برای نیچه به‌مثابه موجودات می‌باشند)، تا چه اندازه از منظرهای به‌خصوص ناشی می‌شوند و به این ترتیب مدعای کلیت و عقلانی بودن آن‌ها از میان می‌رود. (رک. Evangelia Sembou, Nietzsche's Critique of the Enlightenment, September 2011).

تبارشناسانه وی که از خلال آن چشم‌اندازگرایی نیز به درستی تبیین و منقح می‌گردد نیز صحه می‌گذارد). همچنین می‌توان این‌گونه دریافت که با این نگرش، اراده معطوف به قدرت، در ضمن می‌تواند علاوه بر تأثیر بر خود‌غریزه‌های اولیه، (یعنی امیال و عواطف و اعمال)، بر شخص نیز مؤثر باشد و هویت وی را از طریق ایجاد توانایی‌های دیگرگونه، بازآفرینی کند: «بشو آنچه هستی» (Welshon, Rex. 2004, 180-181). این موضوع به مفهوم «غلبه بر خود» در فلسفه نیچه مربوط می‌شود: «غریزه یا رانه را باید [...] صرف‌کنش، فهم کرد [...] که بتواند از غلبه بر امیال خود در دنبال‌نمودن اهدافمان حاصل‌گردد» (ibid, 181). به تعبیر دقیق‌تر، اراده معطوف به قدرت به ما این امکان را می‌دهد که نه تنها از طریق آن توانایی دنبال‌نمودن اهداف یا امیال و خواسته‌های خود را داشته باشیم، بلکه بالاتر از آن، این زمینه را فراهم می‌سازد تا بتوانیم خود برتری نسبت به خود پیشین خویش برسازیم. یعنی با ایجاد تغییر و رشد در خود بتوانیم بر خویش غلبه کرده و خود را «بازسازی» نماییم تا به جایی که دیگر صرف‌خواستن اهداف نباشیم بلکه شالوده و پایه‌های اساسی خویش را بازسازی نماییم.

هرچند با توجه به اظهارات نیچه، این امر نیز خود دچار ابهامات و تناقضاتی خواهد بود؛ از جمله آنکه گاه برای نیچه اراده در عرض دیگر رانه‌ها و غرایز مانند غریزه جنسی یا گرسنگی قرار دارد و گاه در لایه‌های زیرین‌تر رفتار آدمی. گویی نیچه از اراده هم به‌مثابه امری هستی‌شناختی و بنیادین، چنان‌که آن را سرشت هستی و تمامی موجودات می‌انگارد، یاد می‌کند و هم آن را صرفاً یک لفظ خطاب می‌کند (بنگرید به Nietzsche, 1986, II:12, 2008:349, 2001:259, 2006:II, 12). از سوی دیگر و با توجه به آنچه از تفسیر ریچاردسون یا کاوفمن در مورد اراده معطوف به قدرت حاصل آمد، این پرسش مطرح می‌ماند که آیا اراده معطوف به قدرت، خود به نحوی غیر ارادی و صرفاً بر اساس طبیعت خویش میل به سروری و پیروگی بر دیگری دارد یا به نحوی خودآگاه و ارادی؟! گویی از کلام نیچه هر این‌دو معنا دریافت می‌شود؛ با این وجود ریچاردسون نسبت به این جنبه اراده توجهی نشان نمی‌دهد و با این اوصاف به نظر می‌رسد که تأکید بر تحویل تمام رانه‌ها و غرایز به اراده معطوف به قدرت مشمول مشکل اصلی در فهم صحیح یا به عبارتی بهتر، فهم تنزیه‌شده برخی تفاسیر از اندیشه نیچه است که نهایتاً ممکن است به مسئله تفسیر نیچه به‌عنوان فیلسوفی ضد اخلاق منجر گردد و آموزه اراده معطوف به قدرت نیز الگویی برای خودکامگی و ستمگری علیه دیگران تلقی شود؛ «فلسفه همین انگیزه درونی استبدادگرانه است، یعنی معنوی‌ترین نوع خواست قدرت، خواست «آفریدن جهان»، خواست علت نخستین [بودن]» (Nietzsche, 1384, 41). به همین سبب نیچه بیش از آنکه روایت‌گر حقیقتی باشد که خود بر اساس فلسفه خویش منکر آن است؛ (موافق با نظر کلارک) می‌توان او را با چنین تأکیدی در قلمرو روان‌شناسی و حیات ارگانیک، بر این نیت دانست که می‌خواهد «تصویری از زندگی از موضع

ارزش‌های خود به دست دهد» (Clark, 2002: 140-43; Reginster, 2006: 132-3; Leiter, 2002: 140-43). به این ترتیب نیچه از اراده تصویری روان‌شناختی را در ابتدا بیان می‌نماید و سپس آن را به عنوان حکم من بر دیگر احکام وارد می‌آورد. اما باید توجه نمود که هر حکم در فردیت خویش است: «حکم من، حکم من است: دیگری را به آسانی حق دست‌یابی به آن نیست» (Nietzsche, 2001: 41). بنابراین، چنین حکم روان‌شناختی، آن‌گونه که نیچه از آن مراد می‌کند، نباید با احکام مرسوم روان‌شناختی همسان انگاشته شود.

اما این تفسیر نیز خالی از انتقاد نخواهد بود. شاید بارزترین انتقاد بر این تفسیر آن باشد که بر این اساس برخی از عبارات و گزین‌گویی‌های مهم نیچه در تعارض با تفسیر روان‌شناسانه قرار خواهد گرفت. به عنوان نمونه می‌توان به فراسوی نیک و بد پاره پنج اشاره کرد که در آن نیچه صراحتاً در خصوص ابداع حقیقت یا به عبارت مرسوم‌تر جعل حقیقت سخن می‌گوید و به وضوح بیان می‌دارد که:

... آن آرا [در مورد «حقیقت»] در اصل چیزی نیستند مگر یک انگاره بی‌چون و چرا انگاشته، یک اندیشه ناگهانی، یک «الهام»، و چه بسا یک شوق باطنی پالایش‌یافته و انتزاعی شده که سپس برای آن دنبال دلیل و منطق گشته‌اند. (46, 1387) یعنی «ارزش جهان در تفسیر ما نهفته است، تفسیرهای پیشین ارزش‌گذاری‌های چشم‌اندازی هستند که به اعتبار آن‌ها می‌توانیم در زندگی، یعنی در اراده معطوف به قدرت، به خاطر رشد و بالندگی قدرت، جان به در بریم و بقا یابیم.» (Nietzsche, 1390, 481).

در پاسخ به این اشکال می‌توان گفت که اگر به مفهوم چشم‌انداز در تفکر نیچه و پذیرش واقعیت نزد انسان دگرباره داشته باشیم، در خواهیم یافت که لزوماً میان تفسیر روان‌شناسانه و این قبیل سخنان نیچه ناسازگاری وجود ندارد. یعنی با این نگرش، اراده معطوف به قدرت به مثابه غریزه یا رانه‌ای روان‌شناسانه، فلاسفه را به نحوی خاص نسبت به دریافت حقیقت جهان فی‌نفسه وا می‌دارد یا بر می‌انگیزد و از آنجایی که چنین حقیقتی غیر قابل دریافت است، آن حقیقت معهود، از سوی خود فیلسوفان ابداع می‌شود و حقیقت، از خلال چشم‌اندازگرایی، محصول تجلی‌یافته پندار چشم‌اندازگونه فیلسوفان است. این نکته را می‌توان با اصطلاح اصالت نسبت^۱ به نحو بهتری دریافت که طی آن، اصالت از آن چشم‌انداز تفسیرکننده یا حکم‌دهنده است؛ اما این حکم، لزوماً تسری به بیرون نخواهد یافت مگر با اعمال اراده معطوف به قدرت و شناخت. در این حالت، جهان نیچه آماج کشاکش نیروهایی است که پی‌درپی در ایراد احکام خود در جهان هستی مشغول‌اند. پس اصالت از آن چشم‌انداز است اما دیگر این اصالت به معنای لنفسه نیست بلکه حقیقتی فی‌نفسه لغیره میان اراده انسان و چشم‌انداز وی برقرار می‌گردد. گویی

1. The originality of the ratio

در این رویکرد، فیلسوف حقیقت را از خلال چشم‌انداز اراده معطوف به قدرت، خلق می‌کند؛ آن هم صرفاً برای صیانت از خویش و یا بهبود شرایط زندگی اجتماعی خود و نه از سر کشف حقیقت، آن‌چنان که هست. چنین حقیقت‌هایی هر چند حقایق فی‌نفسه نیستند، اما از جهت سودمندی برای انسان، راهگشا خواهند بود. بنابراین تفسیر روان‌شناسانه آموزه اراده معطوف به قدرت، به معنای آن است که این آموزه تنها برای انسان حقیقت است؛ یعنی آن، حقیقتی است که از خلال چشم‌انداز انسان برای وی معنا دارد و اعمال می‌شود. تو گویی هر انسان خود جهانی است اما در تعامل و رقابت و حتی ستیز با دیگر جهان‌ها. پس دیگر موجود به‌مثابه اراده معطوف به قدرت، نه همچون ذات هستی تلقی می‌گردد، (یعنی برخلاف تفسیر متافیزیکی) و نه به‌مثابه بیانی علی‌الغرض و انگاره‌ای ابداعی (چنان که در تفسیر استعاری بیان می‌شود)، معنا دارد؛ بلکه آن موجود (یا به عبارت دقیق‌تر انسان) از طریق چشم‌انداز خویش، جهان را می‌نگرد و موجودات را سراسر، بازنمایی صورت‌های شکل‌یافته‌ای از سیرورت مدام اراده معطوف به قدرت می‌داند. حاصل سخن آن است که اراده معطوف به قدرت، توسط انسان خلق نشده است، بلکه همچون رانه یا غریزه‌ای است که از طریق آن انسان می‌تواند جهان ارزش‌های خود را بازنمایی کند.^۱ در این نگرش، چشم‌اندازگرایی نه صرفاً به‌عنوان بدیلی برای معرفت‌نظری و منطقی، بلکه طریقی دگرگونه در مواجهه انسان با هستی است. اکنون بارقه‌های اصالت نسبت یا چشم‌اندازگرایی نیچه را می‌توان از این منظر به نیکی دریافت. نگرشی که جهان را دیگر، نه از خلال آگاهی، که از طریق اراده معطوف به قدرت، برای خویش بازنمایی می‌کند. لذا، معنای سخن نیچه مبنی بر اینکه «این جهان، سراسر اراده معطوف به قدرت است و نه هیچ چیز دیگر! و شما، همگی اراده معطوف به قدرت هستید و نه هیچ چیز دیگر» (Nietzsche, 1967: 1067)، آن خواهد بود که اراده همچون رانه‌ای حرکت خود را آغاز نموده و تا انتشار کامل بر تمام سطوح هستی جریان خواهد یافت. اما اشکالاتی بر تفسیر روان‌شناختی از اراده نیز بیان گردید از جمله آنکه چون اراده معطوف به قدرت نیازمند آن است تا بر غریزه‌های اولیه (یعنی همان امیال، احساسات و کنش‌های انسان) مبتنی گردد، لذا نمی‌تواند خود غریزه روان‌شناختی بنیادین در نظر گرفته شود. چراکه تقدّم میل ثانوی بر غریزه‌های اولی را لازم می‌آورد (Clark, 1990, 211). شاید پاسخ این اشکال را بتوان این‌گونه بیان نمود که استقلال رانه اراده معطوف به قدرت از دیگر غریزه‌ها هیچ محالی لازم نمی‌آورد. یعنی کاملاً معقول است که تصور کنیم اراده معطوف به قدرت صرفاً در شخص میل به برتری و سرآمد بودن و بهترشدن از اکنون خویش را برانگیزد، بی آنکه لزوماً در ابتدا از میل خاصی (مثلاً همان میل به نویسنده یا شاعر

۱. بازنمایی (Representation) بعد از پدیدارشناسی هوسرل مفهومی خاص در فلسفه غرب یافت. آن‌چنان که به تعبیری می‌توان تمام فلسفه غربی بعد از کانت و هوسرل را ذیل این مفهوم جای داد. (م)

شدن) تأثیر گرفته باشد. یعنی این امکان کاملاً موجه است که من در عین تمایل به نویسنده یا شاعر خوب شدن دارم، تمایل بر برتر بودن نیز داشته باشم، خواه در نویسندگی و شاعری و خواه در موضوعی دیگر. هم از این رو می‌توان کلام نیچه را که می‌گوید: «آنچه مرا از پای در نیندازد، قوی‌ترم می‌سازد»، (Nietzsche, 1396, 22) این‌گونه تفسیر نمود که غریزه غلبه و نبرد، پیش از میل به برتری و به‌مثابه رانه‌ای مستقل است. اشکال دیگر با تحویل اراده معطوف به قدرت به‌عنوان رانه‌ای بنیادین و زیرین مرتبط است که سبب می‌شود تا اساساً در انسان میل بر برتری و غلبه بر دیگری، آن‌هم به نحوی ناخودآگاهانه و کاملاً طبیعی سر زده و او را تا سر حد انحطاط اخلاقی کشاند. هرچند مفسران این نظریه در تلاش بوده‌اند که چنین مشکلاتی را که بیش از همه مربوط به پیامدهای اخلاقی آن می‌شد، برطرف سازند (بنگرید به: Kaufmann, 1974; Richardson, 1996: 28-35; Clark, 1990: 211ff). اما این معضل همچنان پابرجاست که گویی هیچ یک نتوانسته است جز سهمی از آموزه نین و بدعت‌گذار نیچه را بیان نماید. در نتیجه غالب مفسران نیچه یا اندیشه‌های وی را در تضاد با نظام ارزش‌های اخلاقی می‌دانند یا آراء او را از حوزه تفکرات فلسفی اخلاقی خارج دانسته و سویه‌های روان‌شناختی یا زبان‌شناسانه به آن منسوب می‌دانند؛ هرچند در این مقاله با ابتدای بر تفسیر روان‌شناختی از آموزه نیچه، تبیینی دگرگونه از فروکاست اراده معطوف به قدرت به صرف غریزه غلبه بر دیگری، ارائه می‌گردد. در ضمن می‌باید در نظر داشت که تفاسیر متفاوت و بعضاً متعارض با یکدیگر، تا حد بسیار، مربوط به عبارات و پاره‌نوشت‌های گوناگون و ظاهراً متناقض نیچه نیز هست؛ به عنوان مثال او در برخی عبارات از اراده معطوف به قدرت همچون «ذات هستی» یاد می‌کند که در این صورت تفسیر متافیزیکی از اراده را صائب به نظر می‌آورد و تمامی‌غرایز دیگر را در بسط و قبض رانه اصلی، اراده معطوف به قدرت، معنا می‌دهد. اما در برخی دیگر از آرای وی از اراده این‌گونه برداشت می‌شود که گویی رانه یا غریزه‌ای در کنار غرایز دیگر اما نیرومندترین و اساسی‌ترین آن‌ها می‌داند (بنگرید به: Nietzsche, 1396, 25; 1399, 273).

در آخر و به‌عنوان نتیجه بخش نخست از این مقاله می‌توان گفت تقابل میان دو تفسیر متافیزیکی یا استعاری و تفسیر روان‌شناختی از آموزه «اراده معطوف به قدرت»، تنها تفاسیر موجود از این آموزه نیست بلکه با توجه به شیوه بیان نیچه و از سوی دیگر انتشار برخی از آثار پس از حیات او، امکان دریافت‌هایی دیگر که نیچه را از نویسنده‌ای ادبی و خوش‌قریحه تا فیلسوفی منتقد و ناسازگار با مبانی فلسفی مدرن یا حتی به زعم برخی دیگر موافق با آن، فیلسوفی سیاسی و نظریه‌پرداز اندیشه‌های خودکامه اجتماعی نیز فراهم آورده است. (بنگرید به Schulte, 1392, 12-18) بر این سخن باید افزود که نیچه خود نیز مراحل مختلفی را در عمر کوتاه اما خلاق خود طی نمود که در آن هم سویه‌های فکری فیلولوژیستی و هم فلسفی و حتی

علمی و پوزیتیویستی نیز به چشم می‌خورد. به هر روی، توجه این مقاله، چنان که گذشت، مربوط به سه تفسیر متافیزیکی، استعاری و روان‌شناسانه از آموزه نیچه در باب اراده است و از بررسی جمالی این تفاسیر، میل به دریافت فهمی از رویکرد اخلاقی نیچه از این آموزه دارد. اما مسئله بعدی که بخش نهایی از این مقاله را شامل می‌شود عبارت است از بررسی ماهیت اراده معطوف به قدرت از حیث تحقق و نتیجه. یعنی با در نظر گرفتن تفسیر روان‌شناسانه از این آموزه، آیا اراده معطوف به قدرت سرانجام به خشونت، ظلم و خودکامگی ختم می‌شود یا به تعالی، ابرمرد، اقتدار و بالندگی وجودی انسان؟

۴. نتایج و پیامدهای اخلاقی تفسیر روان‌شناختی آموزه اراده معطوف به قدرت

در این بخش به دو پرسش اصلی پاسخ داده می‌شود: (۱) این که آیا نیچه خود صراحتاً اذعان داشته است که خشونت و ظلم صورتی از اراده معطوف به قدرت است؟ یا از آن سرچشمه گیرد؟ و (۲) آیا نیچه تأیید می‌کند که شخص در جهت افزایش قدرت خود یا تحقق اراده معطوف به قدرت خویش بهتر است که اعمال خشونت‌آمیز انجام دهد؟ به عبارت دیگر، موجود همچون اراده معطوف به قدرت، خودکام‌های بی‌رحم است یا ابرانسانی که می‌تواند از محدودیت‌های خود فرار رود؟ در ادامه خواهیم دید که پاسخ پرسش نخست مثبت و پاسخ پرسش دوم، منفی خواهد بود و هم از این طریق مشخص خواهد شد که نیچه از این آموزه، تسری خشونت و آشوب را هرگز در نظر ندارد. او البته تصریح دارد که از اراده معطوف به قدرت می‌توان آن برداشت بی‌رحمانه و خطرناک را دریافت کرد که در نهایت به آشوب و دیگر مفاسد اخلاقی منجر خواهد شد؛ به عنوان مثال:

... مردمانی با طبعی هنوز طبیعی، بپرانی به تمام معنا هولناک، شکارگرانی هنوز با نیروی اراده‌ای استوار و تشنه قدرت، بر سر نژادهایی ناتوان‌تر، با فرهنگ‌تر، صلح‌جوتر، چه بسا نژادهایی پیشه‌ور و دام‌پرور، ریخته‌اند، و یا بر سر فرهنگ‌های کهن وارفته‌ای که واپسین نیروی حیاتی‌شان در آتش‌بازی پر فروغی از نمودهای جان و فساد زبانه می‌کشد. کاست والا در آغاز همیشه کاستی بربر بوده است و راز فرادستی‌شان نه در نیروی بدنی که در نیروی روانی‌شان بوده است. آنان انسان‌های کامل‌تری بوده‌اند. (Nietzsche, 1384, 265-266)

ما، در نگاه نخست، این قوم «بربر» را به‌مثابه کسانی که بی‌رحم و بی‌بهره از شفقت و مهربانی هستند، می‌شناسیم. در اینجا به وضوح روشن است که نیچه این روحیه خشن و بی‌رحمانه «بربر»ها در غلبه بر ضعیفان را صورتی از اراده معطوف به قدرت می‌داند. اما در عین حال باید توجه داشت که وی این برتری را نه از جهت فیزیکی و جسمی بلکه از حیث برتری «روح و جان» بر می‌شمرد. به علاوه باید در نظر داشت که در اندیشه نیچه، هرگونه غلبه، خواه بر دیگری و خواه بر خویش، صورتی از «اراده معطوف به قدرت» است و نیچه در این عبارت بیان

داشت که این افراد (بربرها) با سلطه بر ضعیفان بر آن‌ها غلبه کرده‌اند. این به معنای آن است که او نسبت به بر مفهوم غلبه بر دیگری به‌عنوان صورتی از اراده معطوف به قدرت باور دارد؛ خواه این دیگری فرد بیرونی باشد و خواه احوالات و امیال درونی. اما نیچه از اراده معطوف به قدرت ضعیفان نیز سخن می‌گوید: «...خواست بیماران [ضعیفان] برای نشان دادن گونه‌ای فرادستی نسبت به تن درستان، و غریزه کژ روشن برای یافتن راه فرمانروایی خودکامانه بر آنان [تندرستان]» (ibid). به این ترتیب اراده معطوف به قدرت در ضعیف‌ترین موجودات نیز وجود دارد، اما بنابر بیان نیچه حتی نزد ایشان هم به صورت غلبه بر دیگران، سلطه و خودکامگی بروز می‌یابد. گویی:

ضعف و قدرت هر دو در اراده معطوف به قدرت به یکدیگر در می‌آمیزند و ظلم و ستم بر دیگران به آسانی می‌تواند از این غریزه [اراده معطوف به قدرت] دریافت گردد و سبب می‌شود تا ضعیف در مقام مظلوم و محبوب و قوی به‌عنوان ظالم و منفور در نظر آید (Kaufmann, 1974: 194).

این سخن به معنای آن نیست که «اراده معطوف به قدرت ضعیفان» صرفاً تبیینی از آزار رساندن به دیگران باشد، بلکه اراده معطوف به قدرت، آن احساس برتری و غلبه بر دیگری است و همچنین احساس قدرت از این برتری آن نحوه غلبه‌ای است که ایشان بر خویش روا می‌دارند (Ibid. 191). آن‌ها از طریق غلبه (بر دیگران و نیز با آسیب‌رساندن بر آنها)، افرادی قوی‌تر و همچنان مدعی‌تر خواهند شد. با استناد به عباراتی چنین از نیچه می‌توان نتیجه گرفت که وی نسبت به این‌گونه برداشت از آموزه «اراده معطوف به قدرت» هشیار و آگاه است و می‌پذیرد که استبداد و بی‌رحمی نسبت به دیگران صورتی از اراده معطوف به قدرت است. در واقع چون اراده معطوف به قدرت، انگیزه غلبه بر خویش است، تا آن‌هنگام که هر شخص در مسیر رشد، بالندگی و بازآفرینی خویش است، هر فعل و اقدامی (خواه غلبه بر خویش باشد و خواه ظلم و ستم و غلبه بر دیگری) نوعی از اراده معطوف به قدرت به حساب می‌آید؛ قطع نظر از این‌که آسیب‌رسان است یا بهبودبخش. بنابراین پاسخ پرسش نخست، مثبت است و این به معنای آن است که آموزه اراده معطوف به قدرت، می‌تواند به‌عنوان صورتی از اعمال خشونت و ظلم علیه دیگران به کار رود. پس اگر به این آموزه همچو ابزار نگریسته شود، از یک جهت می‌تواند علیه اخلاق و بر ضد بشریت به کار رود، چنان‌که در احزاب نازیسم هیتلری این‌گونه به کار رفت و موجب بروز فجایع بشری در تاریخ گردید. اما بر اساس تفسیر روان‌شناختی از این آموزه، وضع به طریق دیگری رقم می‌خورد؛ در این تفسیر، چنان‌که رفت، مراد از اراده معطوف به قدرت مسئله‌ای مربوط به روان و درونیات انسانی است که باید نسبت به نقاط ضعف و سستی‌ها و کاهلی‌های خویش قد علم نماید و از خود، خویش‌تن متعالی‌تر بسازد. حال، حتی اگر تقویت‌گرایی قدرتمندکننده یا تعالی‌بخش، منجر به خشونت نیز گردد، این خشونت و سخت‌گیری، معطوف به خویش و از جهت ارتقای

سطحِ روان است. لذا در تفسیرِ روان‌شناختی از آموزهٔ مذکور، «در هر اراده‌کردنی، سرانجام، مسئلهٔ فرماندهی و فرمانبری پیش می‌آید.» (Nietzsche, 1384, 55). از این رو مسئلهٔ ارادهٔ معطوف به قدرت با تکیه بر تفسیرِ روان‌شناختی، نیچه را از بحرانِ ضدِ اخلاقی بودن دور نموده و بلکه آن را در زمرهٔ قلمرو/اخلاق می‌گنجانند. هرچند به زعمِ نیچه «مراد از اخلاق آن نظریهٔ روابطِ سروری است که پدیدهٔ «زندگی» در ذیلِ آن پدید می‌آید.» (ibid) البته باید توجه داشت که چنین برداشتی همچنان مورد تأیید مفسرانی که از آموزهٔ نیچه، برداشتِ متافیزیکی یا استعاری دارند، نخواهد بود، و این مسئله شاید از آن رو به معضل تبدیل می‌شود که برخی پاره‌ها از کلامِ نیچه مؤید وجهِ هستی‌شناسانه یا حتی ارزش‌گذارانه‌ای هستند که از صرفِ بُعدِ روانی و انسانی فراتر می‌رود (Nietzsche, 1967:39 و Nietzsche, 1968:2). مسئلهٔ دوم آن است که اگر مراد از «ارادهٔ معطوف به قدرت» عنصری در هستی موجودات بوده و طی آن هر هستومندی در پی غلبهٔ بر دیگری باشد، به آشوب در نظام‌های اجتماعی و اخلاقی منجر خواهد شد، چراکه در این صورت اعمالی همچون آزار و آسیب‌رساندن، شکنجه، قتل و... برای دستیابی و غلبه بر دیگران مورد تأیید قرار می‌گیرد. حال آنکه اگر نیچه چنین باوری نداشته باشد، در این صورت نمی‌توان نظرِ وی را در نهایت مختوم به معضلاتِ اخلاقی بیان‌شده دانست و «ارادهٔ معطوف به قدرت» در معنایی دیگر، به‌عنوان غلبهٔ بر خویش و تلاش در راستای اعتلای روح خود خواهد بود، یعنی در مفهوم «تسلط و غلبه بر خویشتن» هویدا می‌گردد و برای سلطه بر دیگران نیازی به اعمالِ خشونت نیست. با چنین تفسیری، در حقیقت، نیچه سخنی کاملاً اخلاقی و انسان‌شناسانه می‌زند و مرادِ وی از آموزهٔ «ارادهٔ معطوف به قدرت»، بیش از هرچیز، همان ارتقای تمامی وجوه انسانی و موجودیتِ طبیعی هر فرد است. به عقیدهٔ ریچاردسون نیچه بر آن است که اعمالِ خشونت باید بر خویش صورت گیرد تا سبب ارتقای هر فرد شود. یعنی نیچه از انسان انتظار دارد که از خشونت به‌عنوان صورتی از نزاعِ شخص با خویشتنِ خویش و غلبه بر امیال و احساساتِ خود (تنبلی و خمودی و...) استفاده کند تا به حدِّ اعلیٰ «بودنِ خویش» نائل آید (Richardson, 1996, 30). در واقع بحث در اینجا آن است که هرچند نیچه (در برخی از گزین‌گویی‌های خویش) به نظر موافقِ غلبه بر دیگران، سلطه و خشونت در راستای به دست آوردن قدرت است، (بنگرید به: Nietzsche, 1384: 106-107; 1392: 267, 293, 537, 553-554) اما میزانِ قدرتِ یک غریزه یا رانه، (برای مثال رانهٔ ارادهٔ معطوف به قدرت) به‌واسطهٔ قابلیتِ عملکرد یا فرمان‌دهی، ارزیابیِ ارزشی می‌شود در حالی که رشد و زوال یک غریزه به شدت و ضعفِ آن وابسته است (Richardson, 1996, 30). به این ترتیب به نظر می‌رسد که هرچند نیچه بر خشونت و سلطه بر دیگران به‌مثابهٔ صورتی از نزاع‌های اولیه جهتِ دستیابی به حدِّ اعلیٰ قدرت باور دارد؛ (چنان‌که ریچاردسون نیز بر این موضوع اذعان داشته و مدعی است که: «او [نیچه] بیش از هر چیز دیگر، رشد و بالندگی را در «افزایش» سلطه و استثمارِ دیگران می‌داند»

(Ibid:p32). اما این سخن احتمالاً با پیش‌فرض‌هایی در مورد اندیشه نیچه همراه است که از طریق آن، همان نگاه متافیزیکی بر آرای وی حاکمیت دارد که با توجه به بیان اشکالات نگرش متافیزیکی، ناگزیر این تفسیر نیز محل انتقاد و اشکال خواهد بود. یعنی این نگرش بر این باور است که «وقتی از اراده معطوف به قدرت در تفکر نیچه سخن می‌گوییم، منظور همان قدرت، به معنای واقعی و هستی‌شناسانه کلمه است که فارغ از چشم‌اندازها تحقق دارد» (Ibid:32). اما چنان‌که پیشتر بیان شد، اثبات گردید که نمی‌توان سخن نیچه را بدون در نظر گرفتن چشم‌اندازگرایی و مفهوم چشم‌انداز به درستی دریافت و تفسیر کرد. بنابراین تفسیر متافیزیکی از این حیث که در این عبارت، دقیقاً آنچه را به‌عنوان نگرش چشم‌اندازگرایانه نیچه مطرح است، در نظر نمی‌گیرد، دچار خطا می‌شود. به علاوه باید توجه داشت که برخی عبارات و گزین‌گویی‌های نیچه از جمله آنکه: «اندازه هر پیشرفت» را با اندازه توده چیزهایی می‌توان سنجید که همگی می‌بایست قربانی آن شوند. قربانی‌شدن توده بشریت به سود بالیدن نوع تواناتری از انسان؛ این، یعنی پیشرفت.» (Nietzsche, 1385: 98) هرچند به نظر موافق با استعمار دیگران و افزایش سلطه بر اکثریت در راستای حفظ و ارتقای منافع یک فرد، می‌نماید اما در واقع هرگز مستقیماً نمی‌تواند چنین معنایی را در فلسفه نیچه داشته باشد؛ چراکه منظور نیچه از قربانی‌کردن آن است که «در خدمت به گونه مقتدر برتری نهفته است که بر قبلی [گونه ضعیف‌تر] استوار می‌باشد و می‌تواند تنها با این کار، خود را به بلندای وظیفه خویش برساند.» (Nietzsche, 1392: 688) در این عبارت نیچه بر آن است که انسان‌ها در طبقات مختلفی جای می‌گیرند (مانند نظام‌های کاستی و طبقاتی) و در آن هر طبقه وظایف خویش را در خدمت به طبقه بالاتر و نیز در ارتقای مرتبه خویش انجام می‌دهد. توگویی در این طبقات موجود، هر انسان بیش از آنکه نگاه به بیرون از خویش داشته باشد، در تلاش است تا «اراده معطوف به قدرت» را در «غلبه بر خویش» بکار بندد. هم از این‌رو است که قوی به ضعیف نیازمند است تا به قدرت خویش دست یابد.

... نه صرفاً یک نژاد سرور که تنها وظیفه‌اش فرمانروایی است، بلکه نژادی با قلمرو زندگی خودش، با یک نیرومندی وافر از برای زیبایی، دلیری، فرهنگ، آداب و سلوک تا عالی‌ترین قله روح؛ یک نژاد مثبت که خواهد توانست هر شکوه سترگی را بر خود روا دارد، به اندازه کافی نیرومند، که نیازی به جباریت الزامی فضیلت نداشته باشد؛ به اندازه کافی غنی، که هیچ نیازی به صرفه‌جویی و خست نداشته باشد، و در فراسوی نیک و بد جای گیرد (Ibid).

حتی آن‌گاه که نیچه از مفهوم «ابرمرد»، یعنی آن وجود ایدئال، به‌مثابه غلبه بر اراده‌های ضعیف، آن هم به طریقی خشونت‌بار و آسیب‌رسان، سخن می‌گوید (Nietzsche, 1394: 215-)

216)، همچنان صورت نخستین و ابتدایی «اراده معطوف به قدرت» را در بربرها همراه با خشونت و سلطه بر دیگران تفسیر می‌کند، اما «برمرد» را به‌عنوان موجودی ایدئال، از این دست نمی‌داند. در واقع نیچه هرچند ممکن است قدرت را در این صورت وحشیانه و بدوی خویش بپذیرد (و حتی آن را موجه بداند) اما همواره آرزوی آن را دارد که هرکس در نهایت، آن ابرمرد گردد، و نه آن بربر؛ این سخن به معنای آن است که آموزه/اراده معطوف به قدرت نیچه منادی نزاع و غلبه بر خویش در کشاکش امیال، احساسات و پرهیز از تنبلی و سستی و رخوت و خمودی است. همان ویژگی‌های خودساخته و خودانگاشته‌ای که هر دم می‌باید از نو بازسازی و ارتقا یابد. او آدمی را ملزم می‌کند تا از این اخلاقی/اریابان - بردگان فراتر رود و به ابرمردی رسد که دیگر سروکاری با این اریابان و بردگان ندارد. یعنی آن اخلاقی که فراسوی خیر و شر است. بنابراین هرچند ظاهر برخی از آثار نیچه در آغاز به نظر می‌رسد که موافق و مدافع خشونت یا سلطه بر دیگران است، اما آن‌گاه که این آثار را با یکدیگر و نیز با مجموعه نوشته‌های او به نحو کلی و یکپارچه بررسی می‌کنیم، مشخص می‌شود که آن‌ها گزین‌گویی‌ها و نوشته‌ها معنایی غیر از اعمال خشونت و یا سلطه بر دیگران دارند؛ در واقع نیچه توصیف خود از طبیعت بشر و نیز تحسین و شگفتی خود از ماهیت انسانی را بیان نموده است که ذیل همان «آری‌گویی» به زندگی معنا می‌دهد. این مطلب به آن معنی است که در نظر نیچه، چنین صفاتی (خودکامگی، ظلم و ستم) نه آنکه تحسین‌برانگیز باشند بلکه صرفاً قابل توجه هستند و باید مورد ملاحظه واقع شوند. گویی «زندگی» در مقام تحقق «اراده معطوف به قدرت» شامل این وجوه از «غلبه بر دیگری» و «سلطه» نیز هست. اما باید در نظر داشت که نیچه اینجا در مقام ارزش‌گذاری سخن نمی‌گوید بلکه به‌عنوان مفسری از جهان و انسان از چشم/نداز «اراده» به آن‌ها می‌نگرد. بر همین اساس، چنان که کافمن نیز بیان می‌کند، نیچه می‌پذیرد که خشونت و استثمار و ظلم بر دیگران صورت‌هایی از اعمال قدرت هستند اما هرگز نسبت به آن‌ها کسی را تشویق یا ترغیب نمی‌کند تا به این شکل و ترتیب اراده معطوف به قدرت خویش را محقق سازند:

هرچند نیچه به‌عنوان روان‌شناسی مشاهده‌گر، هیچ‌گونه ارزیابی‌ای از سنجش مشاهدات خود ارائه نمی‌دهد، اما واضح است که اراده روان‌نژند را برای قدرت تحسین نمی‌کند. [...] اراده معطوف به قدرت [ی] که نیچه باز می‌شناسد، با هیچ نشانه‌ای به درستی درک و دریافت نمی‌گردد (Kaufmann, 184).

از این سخن می‌توان دریافت که مقصود نیچه از «اراده معطوف به قدرت» را به درستی و به طور یقینی و قطعی نمی‌توان تفسیر نمود؛ اما این نه از روی قصور در تفسیر یا اعوجاج در بیان

نیچه، بلکه بیش از هر چیز مرتبط با نگره چشم‌ند/زباوری در اندیشه این فیلسوف است. چنان که خود باور دارد:

پس، سروران فیلسوفام... بهره‌زیم از دام‌های مفهوم‌های ناهم‌سازی همچون «خرد ناب»، «روحیت مطلق»، «دانش در ذات خویش». این‌ها همواره از ما انتظار اندیشیدن به چشمی را دارند که هرگز اندیشیدنی نیست؛... که این چشم‌داشتی است پوچ و بی‌معنا از چشم. دیدن، یعنی از چشم‌انداز دیدن و بس. «دانستن» یعنی از چشم‌انداز دانستن و بس. و هرچه بگذاریم عاطفه‌های بیشتری در باب یک چیز با ما سخن گویند، چشمان بیشتر، چشمان گوناگون‌تر، بر آن گماشته‌ایم. ... اما، یکسره از میان برداشتن خواست و آونگاندن عاطفه‌ها یکایک، گیرم که در توان ما نیز باشد، اما این جز اخته کردن عقل چه معنا دارد؟ (Nietzsche, 1385: 155)

اما به طور کلی می‌توان نیچه را از تلقی ظلم‌پرورانه و منادی خشونت علیه دیگران، با تکیه بر تفسیر روان‌شناختی آموزه اراده، به‌دور دانست. در واقع منظور نیچه از اراده معطوف به قدرت نه آسیب‌رساندن به دیگران در راستای تحقق اراده خود، بلکه انگیزه‌ای مثبت برای تقویت قوای روحی انسان در غلبه بر خویش خواهد بود. لذا این آموزه آن رانه یا گزینه‌ای است که در جهت ایجاد توانایی استیلای بر نفس خود به کار می‌رود و نه اعمال خشونت و سلطه بر دیگران. یعنی این میل یا گزینه بیش از هر چیز برای غلبه بر خویش است و ما را بیش از هر چیز دیگر در راستای فراترازخویش رفتن آماده می‌سازد، برای آنچه در همین لحظه و همین اکنون می‌توانیم باشیم و همین مطلب برای نیچه به معنای تأیید زندگی است، که یکی از باارزش‌ترین آرزوهای اوست. لذا آنچه برای نیچه در اولویت قرار دارد آن است که اراده معطوف به قدرت یک گزینه غلبه است، نه آنچه که از خشونت باز گرفته می‌شود. این گزینه ما را از آنچه اکنون هستیم فراتر و متعالی‌تر می‌طلبد، و این خود در معنای پذیرش زندگی و «آری‌گویی مقدس» است: «آری، برادران، برای بازی آفریدن به آری گفتن مقدس نیاز هست» (Nietzsche, 1396, p. 39).

در مقام نقد این باور شاید بتوان مدعی شد که برخی از گزین‌گویی‌های نیچه، مثلاً در غروب بت‌ها، در مقام تحسین‌کننده سلطه بر دیگران یا بی‌تفاوت نسبت به حاکمیت ستم و یا حکومت برده ضعیف بر دیگران شناخته می‌شوند؛ مثلاً در جایی که چنین می‌نویسد:

آخر آزادی کدام است! آزادی: یعنی، خواهان پاسخ‌گویی کردار خویش بودن؛ یعنی، نگاه‌داشت فاصله‌ای که ما را از یکدیگر جدا می‌کند؛ یعنی، بی‌اعتناتر شدن به سختی و دشواری و تهی‌دستی، حتی نسبت به زندگی؛ یعنی، آمادگی برای قربانی کردن مردم در راه آرمان خویش، از جمله قربانی کردن خویش. آزادی، یعنی سروری گزینه‌های شمردانه شاد از جنگ و پیروزی بر دیگر گزینه‌ها، برای مثال، بر گزینه‌های «خوش‌بختی» طلب انسان آزادگشته، و چه بسا بالاتر از آن، جان آزادگشته، خوش‌حالی حقیری را که دکان‌داران و مسیحیان و ماده‌گاو و زن و انلیسان و دیگر دموکرات‌ها در خواب می‌بینند، با تپیا می‌زند. انسان آزاد جنگاور است.

آزادی را در فرد، همچنان که در ملت‌ها، چگونه می‌توان اندازه گرفت؟ با میزان مقاومتی که بر آن چیره می‌باید شد؛ با کوششی که برای بالادست ماندن می‌باید به خرج داد. عالی‌ترین نوع انسان آزاد را آنجا می‌باید جست که همواره می‌باید بر بالاترین مقاوت چیره شد: چند گام دور از جباریت، همانا آستانه خطر بندگی است. این نکته‌ای است از نظر روان‌شناسی درست، اگر اینجا «جباران» را به معنای آن غریزه‌های بی‌رحم هولناکی بفهمیم که برای رویارویی با خویش بالاترین درجه قدرت و انضباط را می‌طلبند (Nietzsche, 1381: 140-142).

اما دقت و تحلیل صحیح در این دست عبارات نمایان‌گر آن است که برای نیچه والاترین انسان، از قضا کسی است که همواره در غلبه (کردن) است؛ او در آستانه خطر بندگی است، اما برده نیست؛ چرا که اگر برده بود، دیگر نمی‌توانست برای غلبه (بر خود یا دیگران) مبارزه کند. بلکه در مقابل، نابود می‌شد. اما در عین حال او ستم‌گر نیست، چرا که اگر جز این بود، می‌بایست تنها به هر آنچه به دست می‌آورد اعتنا داشته و نسبت به آنچه که برای رشد درونی و اعتلای روح وی مناسب است، بی‌توجه باشد. درحالی که نیچه در اینجا به روشنی بیان می‌کند *والا‌ترین انسان*، *آزادترین انسان*، کسی است که نه ظالم باشد و نه مظلوم؛ نه به دیگران ظلم کند و نه در موضع ضعف قرار گیرد تا بر وی ظلم روا دارند. به این ترتیب نیچه نه تنها انتظار دارد که در راستای نیل به اراده معطوف به قدرت از ظلم بر دیگران اجتناب کنیم، بلکه تأکید دارد که قوی‌ترین انسان‌ها می‌توانند مهربان‌تر و کم‌خطرتر از آنچه ما امروزه هستیم، باشد. نیچه، خود در *تبارشناسی اخلاقی* از جامعه‌ای سخن می‌گوید که تا آن اندازه قوی است که [اساساً] از مفاهیمی چون استعمار برای اعضای جامعه استفاده نمی‌کند:

گمان نمی‌رود که هیچ جامعه‌ای به چنان پایه‌ای از آگاهی به قدرت خویش رسد که عالی‌ترین درجه تجملی را که بر او زینده است، بر خود روا دارد، یعنی چشم‌پوشیدن از کيفر دادن آسیب‌رسانندگان به خویش. آن‌گاه تواند گفت: «مرا چه زیان از انگل‌هایم؟ بگذار بمانند و پروار شوند. زور من بر ایشان می‌چربد! عدالتی که با [اصل] همه چیز خریدنی است و همه چیز را باید خرید» آغاز می‌کند، به انجام کار، چشم‌هایش را می‌بندد و برای کسانی که از عهده پرداخت بدهی خود بر نمی‌آیند نیز راه‌گریزی باز می‌گذارد، یعنی، به مانند همه چیزهای خوب روی زمین، کار خود را به پایان می‌رساند. این به پایان رساندن کار عدالت به دست خویش، نام زیبای آشنایی نیز بر خود می‌نهد: *رحم آوردن*. و رحم آوردن، چنان‌که از نامش پیداست، امتیاز قدرتمندترین کس است یا بهتر از آن، در فراسوی قانون بودنش. (Nietzsche, 1385: 90-91).

نیچه در این عبارت تأکید دارد که اراده معطوف به قدرت می‌تواند هر کسی را به سویی هدایت کند که از طریق آن، چنان جامعه قوی‌ای ساخته شود که هیچ‌گاه به مجازات یا آسیب‌رساندن دیگران نیازی نباشد و این را مساوی با «رحمت» و معادل «غلبه بر خویش» می‌داند. هم آنچه به نظر او «زیبایی» است. این وضعیت را می‌توان تحقق‌یافته نیچه از مفهوم

«اراده معطوف به قدرت» دانست؛ هرچند در نظر اول آموزه مذکور «می‌تواند منبع شر و اعمال ظالمانه باشد، اما این صورت اولیه لزوماً به معنای مذموم بودن ذات قدرت نیست؛ چراکه [از قضا] قدرت نه تنها عقل را از میان نمی‌برد بلکه به آن قوت و شرافت می‌بخشد» (Kaufmann, 1974. 194). هم از این رو قدرت رحمت، خود صورتی از شرافت و نجابت است و نیچه نیز آموزه «اراده معطوف به قدرت» را در مقامی بالاتر از خشونت و اعمال ظلم بر دیگران در نظر می‌گیرد؛ اگرچه او صورت اولیه و وجوه منفی قدرت را نیز تصدیق می‌کند و نسبت به آن‌ها بی‌تفاوت نیست. اما این سخن به معنای آن است که او، برخلاف دیگر فلاسفه، سعی در ایجاد نگرشی در انسان دارد که بتواند تاب و تحمل آن (صورت خشونت‌بار اراده) را داشته باشد و حقیقت خویش را، سراسر آن‌گونه که هست، با تمام کمی‌ها و کاستی‌ها و همچنین با تمام کمالات و بزرگی‌هایش، دریابد. در عین حال نیچه هرگز خشونت یا ظلم و سلطه را تأیید نمی‌کند و صرفاً نسبت به این‌گونه صور اعمال قدرت، آگاه‌سازی می‌نماید. هم از این رو نمی‌توان و نباید نیچه را در زمره مشوقان استبداد و ستم‌گری دانست بلکه اساساً فلسفه وی با هرگونه اعمال خشونتی در تعارض و تضاد است، مگر اعمال فشار و سخت‌گیری برای آنان که سخت‌کوش هستند (یعنی سخت‌گیری و سخت‌کوشی بر خویش). در حقیقت کلام نیچه منادی این سخن است که انسان می‌باید قوی‌تر از آن باشد که قدرت را با اعمال خشونت و ستم بر دیگران محقق کند و این‌که گاهی از اخلاق سروران و بردگان سخن می‌گوید و یا آنکه صورتهای اعمال خشونت یا سلطه و استثمار را در مقام آشکالی از اراده معطوف به قدرت باز می‌شناساند، صرفاً جنبه ابزاری برای توصیف آن غریزه‌ای دارد که در اعلی‌درجه خود، یعنی در مقام «آبرمرد»، غلبه بر خویش و اعتلای فردی را رقم می‌زند. گویی در هر اعتلا یا فرآیند، نوعی غلبه و چیرگی وجود دارد. به همین سبب بیش از آنکه سخن نیچه را به‌عنوان حقیقتی متافیزیکی یا بیانی تمثیلی و استعاری دریافت کنیم، می‌باید به ساحت انسانی و روان‌پژوهی وی (البته از نگاه فیلسوفانه خاص او که ضمن باور به حقیقت چشم‌اندازگونه هستی، قول به اصالت نسبت دارد) توجه داشت.

۵. نتیجه‌گیری

هرچند به دلیل نوع بیان نیچه و همچنین مخالفت وی با هرگونه قاطعیت و ضرورت در امکان معرفت کماهو حقه، تبیین نهایی و استنتاج قطعی یک نتیجه از کلام وی دشوار می‌نماید اما به اقتضای موضوع و باتوجه به آنچه بر اساس هدف این مقاله و استدلال‌های مفسران نیچه بیان گردید، اکنون می‌توان دریافت که اولاً از میان سه تفسیر متافیزیکی، استعاری و روان‌شناسانه از آموزه «اراده معطوف به قدرت»، تفسیر روان‌شناختی از کلام نیچه موجه‌تر از دو تفسیر بدیل دیگر می‌نماید؛ چراکه بیش از هرچیز بر «انسان» و احوالات او به‌مثابه موضوع فلسفه و اخلاق،

تأکید دارد، و از سوی دیگر به دلیل هم‌خوانی بیشتر با «چشم‌اندازگرایی» در مقام یکی از اساسی‌ترین ارکان فلسفه نیچه، با نظام فلسفی وی سازگارتر است. از سوی دیگر، به این دلیل که دو تفسیر متافیزیکی و استعاری نسبت به تفسیر روان‌شناختی از سندیت کم‌اعتبارتری در شهرت و رسمیت آثار نیچه، برخوردار هستند و مهم‌تر از همه آنکه بر اساس ایده «چشم‌انداز» در فلسفه نیچه که یکی از ارکان اساسی آثار و افکار وی را تشکیل داده است، فروکاست اراده به امری ذاتی یا تمثیلی برخلاف فلسفه‌ای است که صراحتاً و به انحای گوناگون به نقد هرگونه ذات‌انگاری و جوهرنگری در «شناخت جهان» می‌پردازد. بر این اساس نتیجه می‌شود که در اندیشه نیچه، «حقیقت» را چیزی فراتر از دست‌مایه اعمال اراده نمی‌توان دانست. چراکه در افق تفسیرگونه چشم‌انداز است که «رأی من» توسط اراده بر جهان اعمال می‌شود و «شناخت» جای خود را به «تفسیر» می‌دهد.

همچنین با دلایلی که در باب تفسیر «قدرت» نزد نیچه ذکر شد، اشکالات موجود در تفسیرهای متافیزیکی و استعاری از آموزه «اراده معطوف به قدرت» مطرح و دلیل پرهیز از توسل به این دست تفاسیر روشن گشت؛ چراکه هر دو نگرش، یا منجر به ذات‌انگاری و فرض جوهر برای جهان هستی قائل می‌شود یا آنکه قدرت را در معنای استعاره‌ای کلمه و صرفاً اعمال نیرو و زورمندی تلقی می‌نماید. در حالی که توجه به چشم‌اندازگرایی نیچه و نیز تفسیر روان‌شناختی آموزه اراده معطوف به قدرت، سبب می‌شود تا نسبت به هر آن دو تفسیر، انتقادات اساسی وارد آید و ضمن باور به نتایج آغازین و صورت‌های متعارض با «اخلاق» در تحقق اراده معطوف به قدرت، از تأیید و طرفداری از آن مبرا بوده و صرفاً نسبت به وجود آن‌ها اذعان داشت. حال آنکه برای رسیدن به مقام متعالی‌تر از اخلاق عینی و متداول کلی می‌باید برای اخلاقی شدن، ابتدا بر احوال خود تسلط یافته و واجد اراده‌ای مقتدر و معطوف به قدرت بود. در این احوال، چشم‌انداز موجود صاحب اراده، چشم‌انداز قدرت است ولی پیش از هر افق بیرونی، ناظر بر خویش خواهد بود، تا آنجا که حتی در برابر دیگری و دسیسه‌ها و کین‌ورزی‌های وی اعتنایی ندارد (Nietzsche, 1385: 90-91).

باری برای درک صحیح‌تر از چشم‌اندازگرایی نیچه شاید لازم است تا بیش از آنکه آن را نظریه‌ای علمی در مقام بدیل معرفت‌شناسی منطقی تلقی کنیم، به معنای طریق تقرّب به هستی آن‌چنان که بر من یا مبتنی بر اعمال اراده من، پدیدار می‌گردد در نظر آورد. یعنی او بیش از آنکه جهان را از سنخ معرفت بداند، طریق زیستن در جهان یا زندگی را راهی برای تقرّب به هستی جهان می‌پندارد و هم از این رو است که به زبان تفسیر از فرایندی که به فرمان‌دهی و فرمان‌بری تشبیه بیشتری دارد، نام اراده معطوف به قدرت را بر می‌گزیند.

پرسش اصلی در این مقاله ضمن دریافت صحیح‌تر فلسفه نیچه از طریق تفسیر اراده معطوف به قدرت، اخلاقی دانستن یا ندانستن این آموزه فیلسوف است که با توجه به تعاریف موجود از اخلاق و نیز اراده در فلسفه وی، در نهایت دریافت شد که نیچه، اگرچه به «قدرت» در معنای اولیه آن، یعنی اعمال زور و حتی خشونت علیه دیگران، باور دارد و آن را برای تحقق اراده ضروری می‌داند، اما اتهاماتی از قبیل سلطه‌جویی یا خشونت‌خواهی را نمی‌توان در مورد او صائب دانست؛ چرا که نیچه این سطح از تحقق قدرت را صرفاً در مراتب نازله و نخستین آن مقرر می‌داند ولی در سطوح عالی تحقق اراده معطوف به قدرت هرگز موافق اعمال خشونت علیه دیگران نبوده است و خودکامگی و ظلم را در قاموس مهم‌ترین آموزه اخلاقی خویش، جای نداده است؛ بلکه کاملاً برعکس، او صرفاً از این آموزه برای ایضاح مفهوم اراده معطوف به قدرت سخن رانده و در نهایت به صراحت، اخلاق فراسوی اعمال قدرت را نوید می‌دهد. در اصل نیچه، از جامعه‌ای دفاع می‌کند که چنان مقتدر است که در عین قدرتمند بودن، نسبت به خود و دیگران (که آن‌ها را نیز همچون خویش و معطوف به خویش می‌انگارد)، با محبت و مهربانی رفتار می‌کند و همواره در پی غلبه بر خویش و ارتقای افراد و قوانین خود است. آن جامعه‌ای که در آن افراد به ساحت‌های اخلاقی رسیده‌اند، یعنی آن ساحت فراتر از مجازات و تنبیه، و در راستای خیر رساندن به یکدیگر باهم رقابت می‌کنند. آن جامعه‌ای که توسط «آبرمرد» برپا می‌گردد. این همان جامعه ایدئال نیچه است و هم از این‌رو در گیرودار آشوب‌های اخلاقی دچار نخواهد شد. لذا این موضوع، از آن جهت که مربوط و منوط به انسان و رفتارهای فردی و اجتماعی اوست، خود دلیل دیگری بر اهمیت و اولویت تفسیر روان‌شناسانه از آموزه «اراده معطوف به قدرت» نیچه قلمداد می‌گردد.

به این ترتیب و چنان‌که گذشت، نیچه با توجه به تفسیر روان‌شناختی از آموزه اراده معطوف به قدرت، در صدد ارتقا و اعتلای غریزه قدرت در مواجهه با ضعف‌های درونی و در برابر غرایزی است که میل به تحقیر و خوارداشت را در انسان می‌پروراند و در مقام بالاتر و متعالی‌تر، یعنی در ساحت آبرائسان، معطوف به خویش گردیده و حتی نسبت به دیگران رحم و شفقت از سر قدرت را نیز در بر دارد، لذا نمی‌توان نیچه را مؤید رویکرد ضد اخلاقی دانست؛ هرچند اخلاقی که آموزه اراده معطوف به قدرت، نوید می‌دهد کاملاً در تعارض با اخلاق مرسوم و متداول جامعه وی است. یعنی اخلاق نیچه، نویددهنده اخلاقی متعالی‌تر از اخلاق کنونی است که در نظر او سراسر از روح کین‌توزی و حقارت و زبونی منتشی شده است. در این نگرش، آموزه اراده معطوف به قدرت نیچه به اندیشه‌های انسان‌والا بسیار نزدیک می‌نماید که امکان پژوهش‌های بیشتر در خصوص بررسی تطبیقی اخلاق «آبرمرد» نیچه با انسان کامل (متعالی) در آموزه‌های فلسفی و اخلاق اسلامی را فراهم می‌سازد که توجه به آن نیازمند مقالات و پژوهش‌های دیگری در این زمینه است.

این مقاله که با نگرشی انتقادی و تحلیل برخی تفسیرهای معتبر و مشهور از فلسفه نیچه تدوین گردید، با هدف شناخت روشن‌تر و آگاهانه‌تری از فلسفه مهم و در عین حال همراه با مفاهیم دشوار و پیچیده فیلسوفی است که به زعم نویسندگان، بیش از پیش در جامعه کنونی ما می‌توان آثار و نتایج اندیشه وی را جستجو نمود.

منابع

- نیچه، فریدریش (۱۳۹۲). *اراده به قدرت*. ترجمه مجید شریف، تهران: جامی.
- (۱۳۸۵). *تبارشناسی/اخلاق*. ترجمه داریوش آشوری، تهران: آگه.
- (۱۳۹۴). *چنین گفت زرتشت*. ترجمه داریوش آشوری، تهران: آگه.
- (۱۳۸۷). *فراسوی نیک و بد*. ترجمه داریوش آشوری، تهران: خوارزمی.
- (۱۳۹۶). *غروب بت‌ها*. ترجمه داریوش آشوری، تهران: آگه.
- (۱۳۹۹). *سپیده‌دمان*. ترجمه علی عبداللهی، تهران: جامی.

References

- Clark, M. (1990). *Nietzsche on Truth and Philosophy*. New York: Cambridge.
- Danto, A. C. (2005). *Nietzsche as Philosopher*. New York: Cambridge UP.
- Kaufmann, W. (1974). *Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist* (4th ed.). Princeton, New Jersey: Princeton UP.
- Klein, W. (1997). *Nietzsche and the Promise of Philosophy*. Albany, New York: State University of New York Press.
- Lampert, L. (1986). *Nietzsche's Teaching: An Interpretation of Thus Spoke Zarathustra*.
- Leiter, B. (2002). *Nietzsche on Morality*. Routledge, University of Chicago.
- Nehamas, A. (1987). *Nietzsche: Life as Literature*. Harvard University Press.
- Nietzsche, F. (2006). *Genealogy of Morals*. Translated into Persian by Dariush Ashoori in 1385. Tehran: Agah. (In Persian)
- Nietzsche, F. (2008). *Beyond Good and Evil* (4th ed.). Translated into Persian by Dariush Ashoori in 1387. Tehran: Khwarazmi. (In Persian)
- Nietzsche, F. (2013). *The Will to Power* (6th ed.). Translated into Persian by Majid Sharif in 1392. Tehran: Jami. (In Persian)
- Nietzsche, F. (2015). *Thus Spoke Zarathustra* (36th ed.). Translated into Persian by Dariush Ashoori in 1394. Tehran: Agah. (In Persian)
- Nietzsche, F. (2017). *Twilight of the Idols* (12th ed.). Translated into Persian by Dariush Ashoori in 1396, Tehran, Agah. (In Persian)
- Nietzsche, F. (2020). *Daybreak* (5th ed.). Translated into Persian by Ali Abdollahi in 1399. Tehran: Jami. (In Persian)
- Nietzsche, F. W. (1966). *Beyond Good and Evil*. Translated by Walter Kaufmann. Vintage Books.
- Nietzsche, F. W. (1967). *The Will to Power*. Translated by R.J. Hollingdale and Walter Kaufmann. New York: Random House.
- Nietzsche, F. W. (1968a). *The Antichrist*. Translated by R. J. Hollingdale. Penguin Classics.

- Nietzsche, F. W. (1968b). *Twilight of the Idols*. Translated by R. J. Hollingdale. Penguin Classics.
- Nietzsche, F. W. (1974). *The Gay Science*. Translated by Walter Kaufmann. New York: Vintage Books.
- Nietzsche, F. W. (1989). *On the Genealogy of Morals*. Edited by Walter Kaufmann. Translated by Walter Kaufmann and R.J. Hollingdale. New York: Vintage Books.
- Nietzsche, F. W. (2005a). *The Anti-Christ, Ecce Homo, Twilight of the Idols and Other Writings*. Translated by Judith Norman. Cambridge University Press.
- Nietzsche, F. W. (2005b). *Ecce Homo*. Translated by R. J. Hollingdale. Penguin Classics.
- Nietzsche, F. W. (2006). *Thus Spoke Zarathustra*. Translated by Walter Kaufmann. Penguin Classics.
- Reginster, B. (2006). *The Affirmation of Life: Nietzsche on Overcoming Nihilism*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Richardson, J. (1996). *Nietzsche's System*. New York: Oxford UP.
- Schacht, R., & Honderich, T. (1985). *Nietzsche*. Routledge pub.
- Schulte, G. (2012). *This is Nietzsche* (2nd ed.). Translated into Persian by Saeed Firouzabadi in 1391. Tehran: Thalath.
- Sembou, E. (2011). "Nietzsche's Critique of the Enlightenment". University of London between the 9th and 11th September 2011.
- Spinks, L. (2009). *Friedrich Nietzsche*. Translated into Persian by Reza Valiyari in 1388. Tehran: Markaz.
- Stern, T. (2022). *Nietzsche on Ethics*. Translated into Persian by Hamideh Ghamari in 1401. Tehran: Onsu.
- Welshon, R. (2004). *The Philosophy of Nietzsche*. Montreal & Kingston: McGill-Queen's UP.
- Williams, L. L. (1996). *Will to Power in Nietzsche's Published Works and the Nachlass*. Journal of the History of Ideas; Vol. 57. No: 3. University of Pennsylvania Press; 447-463.